КОНТРОЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Пра. 22 январь 1970 шу. № 8 (4002). Мах 2 кап.

Советски Союза Коммунистически партин Нохч-ГIалгIайн обкома, Нохч-ГIалгIайн АССР Лакхачу Советан Министрийн Советан орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУЬЛУ 1923 ШЕРА ДУЬЙНА

ЛЕНИНСКИ КЪАХЬЕГАМА ВАХТА

100

КЪОНАЧА ТIЕХЬЕННА — КОММУНИСТИЧЕСКИ КХЕТАМ

ТIеттIа дегIаухаш латтача вай мехка коммунизм хьалъяра декхарш дIадех къона тIехье коммунистически кхетамца, коммунистически идеалашца мутIахьа йо- лаш, еийрда кхоане бахьан шийн низи хьаькъалк кхоьергIоанаш хьалхеяр. «Коммунизм хьалъе Iодабалар комсомольцашка, кагийча нахага, мехкарашка дагь Ленински васкет да, — аьлла «В. И. Ленин вагь 100 шу дизара» йолча КПСС ЦК Тезисаш тIа.

Комсомола зерроге вахар хеталь да Коммунистически парте хьалхашка уьттаду декхараш сийленна кхоачашдара. Мехка хIара миIе турпал къахьегиш ба советски кагирхой.

ХIана В. И. Ленина юбилейна кийчо еча хана гIаьстта айденнад кагирхой политически къахьегамен хьинар. Сийлен гIулакхашца накъаболх уж дезача шейна. Маьхерча гIулакхий бIаьш инициативаш, социалистически яхь, идеологически балха дукха керда формаш юкъеххийлой цар.

Дика гIулакхаш дукха дуьца йиш йолаш ба Нохч-ГIалгIайчен комсомольцийн кагирхойн. В. И. Ленина юбилейна кийчо еча хана цар къаьгга хьагойтад хьамсарча парте хьалхашка отталаь декхараш дизаа кхоачашде шоаш кийча болга. Цар лиерра социалистически яхь йоаржаяй, ткх шера плана хьамсарча баьчча юбилея сийна тIайна декхараш ханал хьалха кхоачашдара. Цун керттера форма а хилла дIаяттай Ерригсоюзни Ленински зачет. Цу зачете дакъа лоацаш 90 эзар совгIа кагийнахи мехкарий ба республике. Цар шоай «зачетни книжкаш» тIа дIаяздаьд юбилейна малагIа къахьегама совгIаташ кийчдергдо. Пхьа эзари ах эзари совгIа вовча къоначо производственника «Ленински къахьегама вахта ударник» аха цIи еннай.

Дукха ха йоаццаш Гроозерча Ленински района комсомольцаша кхайкарал дир республика берригача кагийча нахаген мехкарашкен юбилей тIакхача юхедисса 100 ди ударни хилийта, аьлла. Цар дIадолалаь иа дика гIулакх чIоагIийр ВЛКСМ бюро. ХIана республика ерригача комсомольски организацеша «В. И. Ленина 100 шу дизара — ударни 100 ди» аха гIулакх хьаллаьцал. Ди массаза доала чIоагIагIа кIеж йоах юбилейни яхь.

Юбилейна кийчо еча хана республика комсомольски организацеша къаьстта чIоагIа теркам тIабахийтаб Ленински теоретически тIехьене Iомаяра. 23 эзар саг дешаш ва комсомольски политпросвещене системе. Болх беш йолча 600 кружокех, семинарех, политически клубех 421 ленински тематика Iомаеш я. Соакхарчул шоаза дукхагIа я «Партех йола беседаш» аха кружокаш.

Комсомольски организацеша дикка опыт Iоаьй кагирхошта коммунистически кхетам балара. Шерра балха юкъейоалаьй Iилман-теоретически конференцеш, сийлен моттигашка гIолла еш йола походаш, ноахалий вIашагIкхетараш, тематически сайренаш, доттагIлен Фестивалаш санна йола формаш, иштта кхы а.

Цу тайпара республике комсомольски организацешта карагIдаьнна дика гIулакхаш кхы а дуьца йиш я. Цар дог гIоадеах. Цхьабакъда, белгалдаханза дагдаи кагирхошцарча балха юкъера кхоачамбоацараш а. Цхьайолча комсомольски организацеша дерттIа кулгалдац социалистически яхьа, ледара леладу кагирхошта къахьегама кхетам балара гIулакх. Айдаш комсомольцийн хьинар, лакха доаттабац комсомольски собранеш доархIам.

Цхьайолча моттигашка кагирхоша бокъонна къонсам лоаттабац дIаалхача замах юкедисача воча гIулакхашца. Болх беш я дынна тайп-тайпа секташ. Доха латт атеистически балха боарам. Кхеза йола йиIиташ маьре хIртел. Дахара шерра юкъенкахьаш керда обрядаш, традицеш. Цу тайпара кхоачамбоацараш да Наьсаргена, Ведана, Урус-Мартана, иштта кхычча а районашка.

ХIана дукха ха йисаяц В. И. Ленин ваь 100 шу дуза юбилей тIакхача. Къаьстта цу юкъа теркам тIабахийта беза кагирхошта юкъера политически организаторски болх тоабара. Кхетамца пайда эцаш беза юбилейна накъабоагIаш айденнача кагирхой политически къахьегамех хьинарах. Партийни организацеш декхарийла я кагирхошта беча балха корте латта. Партийни кулгалдарах боалл комсомола ниэ.

Комсомольски организацешта оттара хьалха теркам тIабахийтта беза баьчча юбилея сийна тIайна декхараш пхе шера плани ханал хьалха кхоачашье кагирхой оарцагIнахара. Денна йоакхо е эза кагирхошта къахьегама кхетам балара, социалистически яхь кулгалдара. Кагирхой уйла тIеерзае эза технически прогресс яра, къахьегама овсарле лакхъяра, технически механизаторски говзалаш Iомаяра. ЧIоагIа доархIаме за комсомольски собранеш доархIам лакхбар.

Вай мехка коммунизм хьалъяра хьашташа, социализманей капитализманей юкъера идеологически къонсам ирбаларо дIадех кагирхошта коммунистически кхетам балара болх шIенхашта тоабар. Денна терке е эза кагирхошта марксизма-ленинизма теори Iомаяра, советски патриотизмая пролетарски интернационализмай уйлашца уж хьалкхебара. ШIенхаштта къонсам лоаттабе беза дIаяхача замах юхедисача нийрчача гIулакхашца, буржуазни идеологена дукхьала. Шерра йоархо эза атеистически пропаганда.

Балха пайдо эца беза идеологически балха ерригача формаех. Уж кIезига яц. Кагирхошта коммунистически кхетам балара даим йоакхо е декхарийла ба писателаш, поэташ, композитораш, театраш.

Шеко яц республика комсомольски организацеша, балха юкъера кхоачамбоацараш дIа а доахаш, Коммунистически парте гIулакха мутIахьа йолаш, коммунизм бахьан бIубенна, са ца кхолеш къахьегаргдолаш йола тIехье хьалкхеяра дехна йоакхо ергхиларах.

Ухх сурта тIа шоана гу Андреев Петр Петровича Грозненски химкомбината № 17—18 йолча цеха вокхагIйола аппаратчик во. Ше цига болх бела 15 шера цехе хьамалбеча балла говзал карперзаьй по, хIаьта из цига 12 тайпа бу. Коммунистически къахьегами ударник волча Петра тIехдика йовз цеха технологи из йоазара гIо ду цунна сайрийнарча техникуме дешаш хилара а. Дика къахьегарна хьинлаьй цо «СССР мехкаьтта — химически промышленноста министерства отличник» яха значок. Цеховой комитета член из хилара тешал ду коллективо цун сий деш хилар.

С. ХУГАЕВА сурт.

ТЕХНОЛОГИЙ ТОЛАМАШ

Новогрозненски мехкдаьтта чаккдоахача завода установкай коллективашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай Э. Ю. Гасанова кулгалдеча № 43-4 йолча установка коллективо. Мехкдаьтта продукци арахецара январь бетта план кхоачашъяьй коммунистически къахьегама установка технологашна. Иштта дика къахьег ин. Горбабенкос, Пиркиса кулгалдеча установкай технологаша а.

Б. ДОТМАРЗИЕВ.

БАРЗКЪАШ ДИКА ТЕГ

Баьчча юбилея сийна яьржача социалистически яхье дика толамаш доах январь бетта № 7 йолча ателье коллективо. Цу бетта 3200 сома маьхла бекхаьш тега декхараш тIеийцадаь цар. ХIаьта 20 дийнахь цар реализаци яьраш 2800 сома маьхла да. Юхедисача итт дийнахь эзар сома маьхла тайп-тайпара барзкъаш теген царна реализаци ен лерхI А. Захарьина керте латтача коллективо. Из планал совгIа хул.

Хьокхлое къахьегаш ба мастераш-швеяш ин. Грин, Торзмова, Гульян, дукхха кхыбараш. Заказчикашна баркал оалаш дика хул цар тега барзкъа.

Х. АРШМАТОВ.

ХЬИНАР СОВДУВЛ

ХIара къахьегама ди дикача толамашца чаккдоакх Грозненски локомотивни депо механически цеха болхлоша. Январа хьалхарча шийн декада задани тIеккхоачамъяьй цар. Цар кийч ю оатталаш тIехдика хул. Белгалбаьнна дика болх беш ба коммунистически къахьегама ударникаш строгальщикаш: Г. Шакшуев, И. Фунтиков, токараш А. Носков, Б. Гаврилов, кхыбараш.

Метал, электроэнерги, обтирочни материалаш кхоара чIоагIа къонсам доаттабу цар. Укх шера цкхьа материалаш 258 сома нийсха я.

Ленински къахьегама вахте, эттача токараш, фрезеровщикаша, строгальщикаша селхан шоай болхлой юкъарча собране керда социалистически декхараш тIейийцар В. И. Ленина юбилея сийна. Цар кходе лерхI 300 килограммы метала, 30 килограммы бос боле метала, 380 сомал чухнаьха йоацаш ахчан средстваш. Производства юкъехьорга кхо рационализаторски предложени. 1970 шера 22 апреле кхоачача материалий чотах арахецаргья ерриге продукци.

Г. АНОХОВ,
тха штата волла верр.

• • •

Ленински къахьегама вахте эттача «Старогрознефть» мехкдаьтта промысловой управлене коллективо къаьстта дика толамаш доах пятилетка тIеххьарча шера. Январа хьалхарча ах бетта дикхха Iаьржа дошуа 264 эзар совгIа тонн я. Из хул планех лаьрхIачул дукхха а дукхагIа. Уж толамаш доахача хьалха латт ин. Хачатурови Пименова керте латтача промыслай коллективаш.

Р. АБРАМЕНКО,
«Старогрознефть» НПУ плановый отдела экономист.

БIАЬСТАННА НАКЪАДОЛХАШ

Механизаторий хьинар

Урус-Мартана района механизаторашеи инженерно-технически болхлошеи толамца кхоачашйо няьлагIча кварталие ремонт яра план. Толе лаьрхIар 60 трактор йолча мел эшар даь мастерскешкара араяьннай 72 трактор.

Ремонтни балхаш лаьгIлаш укх кварталие я.

ХIана района боахамий мастерскешка дIаоттае йиш йола 36 трактор товеш я. ХIаьта тхоай низаца тоае йиш йоаца тракторашь, кхыйола техника Сунженски, Грозненски, Урус-Мартана «Сельхозтехника районни» объединенешка тоае дIайохийт. Соакхарчул дукха а дикагIа ду цар ремонтни балхаш.

Дика вIашттIехьаьхад ремонтни балхаш «Красноармейский», «Гехинский», яхачеи Мичурина цIерагIчеи совхозашка. Цу боахамий довлахьа йола комбайнаш йолцаш ерриге юртбоахама инвентарь хIинзале тоаьь яьннай, хIаьта Мичурина цIерагIча совхозе цул совгIа ялатан силосан лаьрхIа хьажкIаш чуэцача комбайнашта ремонт а баьннаб. «Гехинский» совхоза мастерскешка хIана трактораша пхьаьна комбайнаш а тоаю. ХIинзале цига тоаьй кхоъ комбайн.

Тоаь яьнна тракторашь, комбайнаш, кхыйола техника консервацейе дIаоттаю.

Шоайшкара хьюкхам гойташ къаьстта «Гехинский» совхозерча дукхача ремонтникаша. Царех ва моторист Гакаев Дога, довгора аппаратура тоаю слесарь Дельмаев Сайт-Ахьмад, комбайнераш Джамалаев Iаддал, Эскиев Уваис, «Красноармейский» совхозера механизатораш Абдулкадыров Тота, Висимбаев Адам, кхыбараш.

Техника кийчъярга ледарло еш беда механизатораш тха боахамашка лаха хьала хургда. Цхьабекъа цхьайолча хана лоадам болца цхьа оатхал кора ца яр бакъан долаш кхы мел эшар даь яьнна агрегат мастерске дукха дIалоаттае езаш хул тхо. Из дIахочаво ду тха ремонтникаша тишенача оатхалашта реставраци еш. Бакъда из ле йиш йоацаш я дукха моттигаш нийслу. Чархаш йолча трактораштa геттара чIоагIа эшараш укх тайпара оатхалаш я: фракционни пружинаш, фракционни муфте сцеплени накладкаш, передача коробкай шестерни, опорни катокашта вина подшипникаш, кхыяраш. ХIаьта гусенични яраьшта ерош; шарови пальцаш, рулеви тягаш, метунно-поршени групаш, коленчати валаш, генераторяш, кхыяраш.

Царех цхьайола оатхалаш тха «Гехинский», «Горец», яхача совхозашка хила а мегар, нагахь санна уж боахамаш хIаннална къаьстача кредитовани режиме хинна дацаре.

ХIанз юбилея сийна лакха социалистически декхараш тIейийцаш ба боахамий ремонтникаш. Иштта, «Гойтинский» яхача совхозерчар ерриге трактораш, ялат дIадуаш лаьтта кийчдеши йола инвентарь 23 феврале кийча хилийта лерхI, хIаьта ялат оарде комбайнаш В. И. Ленина бIаь шу дузача дийнахь, хьажкIаш чуэца комбайнаш - 9 мае.

Специалисташтеи механизатораштеи дика хоаш да беллах мукъаьнна техника боахамашка дIалехххача тайпара Iай — лоаттаяр мел доархIаме да. Цудухьа техника доал мишта ду хьожаш хIара шера конкурсаш хул республике. Укх шера тха района кхоалагIа моттиг яьккхар цу конкурсе. ХIаьан «Красноармейский», «Гойтинский» Мичурина цIерагIча совхозий коллективаша 55 баллах 49,50,5 48 балл яьккхай. Цу совхозашка лерттIа доал ду юртбоахама техникана.

Цхьабакъда из гIулакх теркалде тугаш бац «Горец» яхача совхозе. «Гостехнадзора» инспекце, райисполкома бехктоакхамбеча болхлоша дукхаза шоашка дIаьха доллаше а комбайнаш кхашкара чуйоаланьча бесса кхоалеи кIаьа из оттаеш латт.

Техника хаинахьеи дикеи тоаь якхар механизаторий сеготагIа хола декхар да. ДукхагIча дакъе цох тийша хургда В. И. Ленин ваь бIаь шу дузача юбилея накъаболхаш цар кланнех ферiнами доакха толамаш а.

М. АРСИМЕРЗУЕВ,
Урус-Мартана юртбоахама управлене керттера инженер.

ДОШ ХАРЦДАНЗАР

Сунженски района механизатораша юртбоахама техника сихен дикеи тоара тIаьхехаш даь кхайкарал эггара хьалха тха районе хьаллаьцараш «Коминтерн» колхоза механизатораш бар. Трактористаш, комбайнераш, водителаш, мастераш - наладчикаш гул а бенна собране дийцар из дош.

Цига лаьрхIар укх шера тоае езаш хинна лаьтта кийчдеши хIамаш дIаювши йола ерриге инвентарь 10-ча январе тоаь яккха, ялат оарда комбайнаш цхьоалагIа феврале, силоси хьажкIаши муэца комбайнаш 1 апреле кийчон лакейка хIа дIаоттае. ХIаьта ерриге трактораш 1 марте тоаь яха.

Шоай декхараш кхоачашдеча ка маьхал а йоалаш къахьег колхоза механизатораш. ДIадахача шера йиьлагIча квартале планах 16 тоае езача 22 трактор тоаьй цар. Дика ремонт яь дIаоттадьй 11 комбайн. Ремонт мишта яьй хьежача комиссе механизаторий балха лакха мах бир. ХIанз тоаь яьннеи балхах чукъаьннеи ерригa техника Iангара яккха дIаоттайй, ХIанз болх бе беза е, кийча я тIехьатосса инвентарь: накхаш, сеялкаш, культиваторяш, силосни комбайнаш, йол хьокха косилкаш. Колхозе массарел хьалха шийн комбайн тоаь ваьлар Нохч-ГIалгIайн республике заслуженни механизатор Нутаев Лечи. Дуга чуэцаш хинна Аворичев Иван тIехьавсавор шийн комбайна ремонт е. Бакъда, дуга хьекха воаллашехьа шин кIира даллаехьа комбайн тоаь яьккхер цо.

Техника ремонт яра яьржача яхье хьалхара моттиг хIанз шоллагIча бригада механизатораша я. Царел дукха тIехьайнея цхьоалагIа бригада.

— Дукха ха ялаехьа цхьоалагIча бригадегара хьалхара моттиг йоаккхарга оаха, — йоах бригада механизатораша В. Паринкови Г Вяхови.

Мастера — наладчика Е. Мороза, сварщика П. Стороженко, В. Горбейчука дош денна кIира далалехьа ерриге тIехьатосса инвентари машинаши тоаь яха.

П. АГАПОВ,
Шелковской района юртбоахама производственни управлене керттера инженер.

УДОБРЕНЕЕХ БИЗЗА ПАЙДА ЭЦА

ХIара колхоза, совхоза, йиш я агротехнически дикагIа йолча хана кхашка органически удобренеш ехкаш лаьтт хьаьш а деш лаха хьувкъам кхебе.

Белгалдаьккха деза 5—6 шу хьалха кхашка органически удобренеш яхкара гIулакха боахамий кулгалхоша геттара кIезига уйла еш хилар. Уж мах бола удобренеш цхьаькха а пайда а ца луш йовр фермашта юхе ядашехьа, хIаьта цу гIулакха шоаш бехктокхаме хеташ бацар кхыметтел боахамий агрономаш а.

Цхьабакъда тIеххьарча хана, хьалхарча шерашко нийсдича шоаза дукхагIа пайда эц боахамашка органически удобренех. Иштта, дIадахача 1969 шера Грозненски района колхозашеи совхозашеи 145,9 эзар тонн кхо диллах кхашка.

Iилма белгалду, культура дIаелехьа йиллача органически удобрене цхьаш тонно, цхьа центнер ялат тIакхетийтилга. ХIаьта боахамашка йолаш йолча цу удобренеех бизза пайда эце, хьалха чукхиьачул совгIа 10—15 эзар тонн ялат чуда йиш йолаш ба районa механизатораш.

Укх пятилетка тIеххьарча шера тха района шоаза дукхагIа минеральни удобренеш яла лаьрхIад паччахьаьлкхено. ХIаьта минеральнийи органическийи удобренеш кхашка цхьан ехкаш хилча дукха лакхагIа хул хьувкъаш, къаьстта баьццарий, хьажкIа, шекра свекла, гурахь дуьчча а.

ДIадахача шера кхаш ледадечаза баьццара ялтогаш йича гуйдаьлар, хий дехкача лаьтташка органически удобренеш ехкар пайдане дола. Иштта «Советская Россия» яхача колхозе Сатуева Абуче кулгалдеча шекара свекла кхеча бригаде 80 гектар долча лаьтта хIара 80 тонн йолаш кхо диллар. Цул тIехьагIа кхозза вегетационни хий диллар. Хиа эеш хIара гектара центнер йолаш суперфосфат а тоссаш удобренешца подкормка йир. ХIаьта цу тайпара гIулакх даьча кхешкарча, свеклайна 5—6 лорх ьахиннача хана ца тохар, цхьабакъда хIаьта а хIара гектара тIара юкъера лаьрхIача 306 центнер шекара свекла чуйийцар къахьегамхоша. Iаламо ве даь лецаре кхы а дикагIа хургбар хьувкъам.

Грозненски шурий совхозе йол. Арсанова кулгалдеча звено коллективо хIара гектара 53 тонн йолаш кхо диллар. Кхозза вегетационни тьесале хий техачул тIехьагIа звеной къахьегамхой эттуш дар 195 гектарах хIарене тIа 126 центнер силосни масса чуяхо, I Мая цIерагIча колхозе Сигутае кулгалдеча бригаде баьцадараш дIадийвана кхашка хIара гектара тIа 70 тонн органически удобренеш ехкаяр. Цу кхашкара хIара гектара тIара 200 центнер баьцадараш чуйийцар цар. Цу тайпара органически удобренех нийса пайда эцарех дукха масалаш доаладе йиш я.

Мишта кийчъе еза органически удобренеш? Аьхки фермера чьеаьхьаш а кхай йистошка шорал — 3—4 метри лакхал 1,5—2 метри а йолаш Iодул кхо. Цул тIехьагIа лаьтта IотIа а тахе дIаоттаду из. Лаьтта тIа техача кIезигагIа доа кхоцара азот, хIаьта кхашка диллача из дикагIа дIаув лаьттанца. Кхопа йолаьча лаьтта чIоагIа хрекхача мнхо а хьам дац. Вай республика, къаьстта Наурски Надтеречни Шелковской районий Iалама хьалашка хьежача геттара доархIаме гIулакх да из.

Ха деза кхаш леладерашта иштта шагахь санна гушаш а деш кхашка йо диллача, цунах йоакха пайдане веществаш 30—35 процент йоалга. Лохлу цу тайпара цунах болла пайда а.

ХIанз кхашка органически удобренеш дIаоаш лаьрхIа цу гIулакха вIашагIъелла 20 группа я районе. Царга я 140 трактор. Царех 120 трактор лафеташца кхо дIаяххьаш я, хIаьта 20 трактор кхо тIадоаттаеш боля беш я. ХIанз денна юкъера лаьрхIача 2400—2500 тонн кхо дуд цар кхашка.

Кхашка органически удобренеш яккара балхаш дика вIашттIехьдаьтад Грозненски шурий совхозе. Кхоъ группа я чуэз а из болх беш. Царна совхозо денна 21 трактор. ХIара дийнахь 400—500 тонн удобренеш кхашка дIаоаш накъагIдоал боахама механизаторий. ХIаьта дIадахача шера [illegible] тонн кхо диллар цу совхозо кхашка. ЛаьрхIача хIара гектара тIа кхоккха тонн кхаьчар из. Планах лаьрхIачул дизза дукхагIа кхо диллар кхашка дIадахача шера Ленина цIерагIча колхоза механизатораша а. Къаьстта терко ю цига хий дехкача кхашке органически удобренеш ехкара. ХIара гектара тIа 50—60 тоннал кIезигагIа доллаш кхо хула цар хий дехкача лаьтта.

ХIаьта а болаш ба районе лаьтташ хьоаяйл лакхъяра кIезига терко тIайохийташ бола кулгалхойи, специалисташи. Царех я «Ермоловский» коа тIара оазхамаш леладу совхоз. ДIадахача шера 3226 тонн мара кхо дилландар совхоза кхашка. 1967 шерацa нийсдача дизза кIезигагIа дар из. Цхьабакъда укх шера, кхыча совхозашка санна кхашка, кхо дулаш йола отрядаш я совхозе вIашагIъехха. ХIаьта а дийнахь 150 тонн мара кхо дIаоаш боачама механизатораша, шоай кхашка.

Грозненски района кхаш лаладераша декхар тIайийца укх шера январи феврали бетта кхашка 100 эзар тонн кхо дIаоаш. Шера плане я из. ХIаьта бIаьсти лаьтта оахача хана оазама кIал доллйташ дуккхa дегIа кхашка кхо.

Района цхьадолча боахамий лаьтташ чIоагIа «удобренеш эшаш да. Иштта да Аргунски, соми-баьццаьрий «Юбилейный» совхоза дераш. Царна геттара доархIаме да цхоа лаьттен вIашагIа эдеш компосташ яр. ХIаьта цу гIулакха эшаш дола лаьтта боахамашта юхе улича хьунашкара да йиш я.

Лаьтта удобренеш ехкаш тоалча лаллургба чуэцаш бола хьувкъам а. Из дин ца долийташ хила беза кхаш лехадераш.

Е. ИЗВАРИНА,
Грозненски райисполкома юртбоахама управлене керттера агроном.

Сурта тIа: Ленина цIерагIча колхозой кхашка удобренеш йоаккхаш латт.

В. Юнисчева сурт.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ЛЕКТОРАШ — ТХА ТЕШАМЕ ГІОНЧАШ

Парте XXIII-чу съезда исторически решенийн «В. И. Ленин вин 100 шу дизара кийчо яра хьакъехьа» КПСС ЦК-н бен социн тІеІерта хкоачш а бен, «Знание» яхча обществен организацей болх [illegible] кхарна терхам дукхаІа тІаахийта кышай райкоми юххьанцара партийни [illegible] тІехьарча хаа толлуш боатІа цу организацe болх.

«Знание» яхча обществан районни организаца правлене кийчо яь, тІаІерта чакхоахаш я сийлахь-йоккхача идейни тІехьалемна шераІа лекционни пропаганда яра практически мероприятеш. «Знание» обществан районни организаце лектораша кхо эзар совгІа лекци йийшай гоалк, цу дакъе кйс бІаь совгІа лекции доклади марксистско-ленински теорех лаьца. Ленински юбилейна еш йола кийчо лекционни пропаганда лоархІаме дакъа, цуй кертера лостам ба.

Ленински тематикох лаьца ер йола пропаганда тахланарчи дешца, производствени коллективей, Іилма-тохкама институтий, общеобразовательни школай, медицински кхычен учрежденей декхарашца айхха йоаза, къахьегамиа коммунистически уйла хургйолаш къахьегамхой хьалхлебе гІерташ да лектораша ду къамьлаш.

Сийлахь-йоккхача ленински теоретически тІехьалемна пропаганда яра дакъе боккха организаторски политически болх бу района общеобразовательни школашка. Масала, № 9 йолча юкъерча школерча обществан юххьанцарча организаце шой лектораштa хьалхашка хоадамболлаш долаш декхар отталад В. И. Ленина вахарех гІулакхийи сийрдача хьокхамашца бераш хьалкхеде. Ленински урокаш тІа бераштa хьалхашка декхар оттаду: «В. И. Ленин ваьхача тайпара дена а В. И. Ленина дийшача тайпара деша а». Цу гІулакха В. П. Осокинас хьехархой коллективана лекци [illegible] ukх [illegible]: «В. И. Ленина вахарех гІулакхийи хьехамийн болх хьалкхедар». Цигара юхь дІайолаларах шерра пропаганда еш я тІаьн ленинизмана.

Цу школерча «Знание» обществан членаша 122 беседа яй В. И. Ленина вахарах гІулакхийн лаьца, укх тайпара темаш йолаш: «Ленински раскет да Ьзога комсомол'», «Мишта дийшад Ульянов Володяс», «Ленински уйлаш хьа классни коллективан тІулакхашка», «Ильича бора дашарен даша васгІан шерашь», дукхха кхыраш.

Цига шерра чакхдоахаш да къаьсттача тематиках дола классни сахьаташ: «В. И. Ленина сафгарча нахa дагадоаІІараш», «Ленин вайца ва... Дешарий конференцеш ю укх темех лаьца: «Сона дукхадезаленна Ильичах дола книжка», «Ленина дизара дийша... В. И. Ленина [illegible] [illegible] хьоаш кон[illegible] [illegible].

«Знание» обществан членаша хьинаре дакъа лоаш «Коммунизма» [illegible] ча В. И. Ленина балхах лаьца теоретически конференци кийчъчаи В. И. Ленинах дукха картини галерея [illegible]. Езача ленински юбилейна кийчо яра хоадамболлаш йола плани отталай. ХІара классе комсомольцашей пионерски отрядой дешараш тІайийнал В. И. Ленина юбилей сийна. Катирхоша лаьраІад дешачен шоай низ кхоачача къахьегамен тІехдикача а дикача а хьокхамашца из исторически ди белгалдаккха, дош денкад культура лакха йолаш хилех массадола хІама тІехь Ленина паскерии, кхоачашдех. Школа коллективо шийна хьалхашка декхар отталаь: сийлахь-йоккхача ленински тІехьалемна денархоштa юкъе [illegible] къахьегамхой бахачa моттигашкен шерра пропаганда е, ленински уголоке керда Ланнош тІакхахьа, Ленина орден лелаеча нахаца вІашагІкхетараш хила, В. И. Ленина вахарах гІулакхех дувца музей школе вІашагІйолла.

Цу тайпара мероприятеш чакхйох Октябрьски района кхычa общеобразовательни школашкен предприятешкен а.

Белгалдаккха доагІа, ленински юбилейна кийчо еш района яригача коллективаша хьинаре дакъа лоацаш хилар. Масала, Владимир Ильича хитаь еш[illegible] йолча лекцей цикл отталай «Октябрьнефть» меха[illegible] промысловоки управлене коллективо. Цу лекцей тематика статья: «Мехка электрификаца яра ленински идеяш кхоачашъяр», «В. И. Ленин — Коммунистически парти хьалхлелар», «Советски Іаьдал даьнача хьалхарча шерашка мехка оборона [illegible] В. И. Ленина [illegible] гІулакхаш [illegible], «Грозне [illegible] лаьта [illegible] промышленность юкъ нестаостаеча В. И. Ленина лаьца дакъа», дукха кхыраш.

Лакхе доладелча масаллаш хьалхьох дерригача халкъе ленински юбилейна еш йола кийчо [illegible] сихъенна [illegible]. КПСС райкомой юххьанцарча партийни организацешен хоадамболлаш дола гІулакхаш чакхдоах вай мехка коммунизм хьалъеча доккхий толамаш дахарца сийлахь-йоккха ленински юбилей белгалъяккхара.

Т. ЗИНОВЬЕВ,

КПСС Октябрьски райкома агитацеи пропагандай отдела заведующий.

КПСС ЦК ТЕЗИСАШ ДІАЙОВЗИЙТАШ

Ачхой-Мартана района совхозий, предприятей, учрежденей къахьегамхошта «В. И. Ленин ваь 100 шу дизарах» йола КПСС ЦК Тезисаш дІайовзийтара болх шерра бьяржаб.

Совхозийи предприятейи партийни организацешка, хІаьта шештa юрте Советашка 30 совгІа сиг юкъе волла партийно-советски активо къахьегамхошта юбилейни Тезисаш дІайовзийташ лекцеш еш, докладаш беседаш ю. Из болх беш я КПСС обкома Успенских Латта группа а.

Цу документех лекцеш йийшай республика министрий Совета председатела заместителa В. Д. Сухина — консерван завода болхлошта, республика кепайоалаи управлене начальника Н. Т. Шипулина — «Овощевод» яхача совхоза къахьегамхошта, республика восни комиссара Воднева «Новосельский», — совхоза болхлошта, могтигерча промышленности министра А. Г. Дзортова — Буматарча дукх участка болхлоштен гІулакхерча нахен, парте обкома кхалихьа отдела заведующе Межидовс — райцентре бахача наха. Январа юхе дисача денош кa пропагандистски группа членаша лекцеш ешаргья «Самашкински», «Лермонтовский», «Орджоникидзевский» совхозашка.

В. СМИРНОВ.

* * *

Шерра дІабоззийт Сунженски района юртбохама къахьегамхошта юкъе колхозхой Кхоалаг1ачa съезда документий чулоацам. Колхозхой Еррисоюзни III-ча Съезда решенеша пропаганда ю укхаза ЦК КПСС Декабрьски Пленума материалашта, В. И. Ленин ваь бІаь шу дизарах йолча КПСС ЦК Тезисашта.

Цу темех къахьегамхошца Нестеровски яхача станице укх тІехьарча хана 20 лекци, беседа яьй пропагандисташа.

Цу материалах беседаш еш хьинара дакъалоаш КПСС райкома хьалхарча секретара, В. В. Варлашкина, «Путь к коммунизму» колхоза председатела нов. Д. Г. Качарова, хьехархоша А. Т. Шаповалова. Л. М. Ведянкиас. Н. И. Помесячный, И. С. Силова. юртбохама специалисташ И. Т. Чеботарева, В. А. Гридасова, кхычар. Бригадашка, фермашка, мастерскешка хоза хул цар оаз. **С. КОРАБЛИНОВ.**

Сунженски района «Знание» яхача обществан первични организаце председатель.

Ши сег — консервашки Рыжова Валя Афанасенко Саша — [illegible] Подмосковьерча [illegible] [illegible] [illegible] гІулакх дене. [illegible] шадхара керттера болх бу [illegible] машина-операторашд дешa [illegible] тІа котлашта доакъaр [illegible] дола доттача, хьа а гулдо [illegible] хоржача, вагитаж цІенд[illegible] автоматика. Помещенна [illegible] гІ... «Зорька» яхача [illegible] тайпарча установка шийна [illegible] программа [illegible] санна бола сорадол оттадаш цу [illegible] «Зорьк[illegible]» [illegible] 1000 [illegible] 104 [illegible] ... 4,8 миллион соа [illegible].

СУРТАШ ТІА (аьрдехьа): механизатор О. Д. Мешалов, «Зорька» яхача автомата хьалхашка; [illegible] Рыжова Валентина [illegible] [illegible].

В. Кузина сурт.
ТАСС фотохроника.

Къахьегама совгІат

Алиев Хьасам станок балхача [illegible] [illegible] дукха пестерии... вагоний латтар. Смена хала хургйоаза хетадие Къасама, за кІезага иле а бе бамо дукха болх бар. Шу бу дегІа да Эмиль едотдене хьунар станке дежурни, хІана аьлча цаІ шоалагІмуина тІехьа ухаргйолча поездашта шинъ мукъа на баьккхача цара саца моттиг яцар. Сагота хила везаш хиннавацар дежурни. Эггара хьалха йеза мукъ шабараш я йохкаш сица поездаш [illegible] тІехьар нов. Алиева бригада.

Шитта тІехьа тІайоагІача смена а ба тоъаьгболаш бола бокх кхоачаш шоай смена чакхьялалехьа баь баьккхар нов. Алиева бригада болхлошa. Грозне машинаькъа станице дикагІа йола поездаш вІашагІъеххар ва Алиев Къасам. Хьинарe къахьегаш лакха толамаш дахарах коммунистически къахьегама ударни яха сийлен цІи енинй цунна, станце сийлен Доска тІа доал Бховсама сурт. Баьчча юбилейна дикача къахьегама совгІаштаца нахьанбоагІа нов. Алиев.

Г. ФЕДОРОВ,

тха штате воаца корреспондент.

Назрановерча ГІ. Ахриеви ІебаргІча йоккхача завода вІаьмига участок я кердача очта башха бІарг тІа на оттаж. Юха гІолла тІехбоьнаш цига дІачу а даьже тІехбоьл дукхагІбола газетчикаш кхыбола хьашай, хІана аьлча кхача пехацха санна гІар, тата кхеркахь чура. Сетийна я. Веригаш я вить сиг мара ваш цу чу болх бесш.

Цкъабакъъа, завода болхлошта цу участка лоархІам дина бола. Заводе вышнех хьоль хьа оатхал найдана хургьяцар из евере. ХІаьта укхаза тІолла чакх це даьча цхьани сборщикa машина вІашагІйолла дІа а шаргьэш уж. Шитта лоархІам болаш я вай юкца сакъу йолла термически участок.

Чухьежача сибат гуш хьегача тайп-тайпарча оатхалий бІарча кушка Іо я йоассаль шаьрача ий тІа гІолла шиа тележка я тетта юхваахар цхьа дуатташ диза барзкьвиІ дукха вІаьмига саг.

Сона къамаьл даш лаьттар, бІаьха моарзагІ хьа а пйцa, контролаш санна кхохкасина йоагача пишка чу уж чутувса волавелар. Шиста хетар из цу пишка чурча ела сийрдаькха хІонзи мерий кІал мехх хьарца йоленна къона юхь. ТІахкха сома чона ниІ дІатІа а къайла пишка тІехьашка латтача аппара тІа дІатІевнхар. Патенциометр яхачи я на, вешта аьлча, пишка чу мел йоакхал я хьаьокха прибор я-кх. Градусаш ІотІехьа йолесар из Стрелка оазаденнa додаш латт 500 нифрал тІех а дььна. 700, 800, 1200 градус... Сецар стрелка.

ЗАВОДА ТЕРМИСТАШ

Юха а вона [illegible] пу пишка чу дІачуцуйнача оатхалех кьаесталуш цаІ яьар. Веригa ала бар. ХІаьта а цу вІаьмигача сега моарзагІаца хьа а нйеш юхе йоккхийча чанаш чу латтача хийа, фатагенал, мешна даьттала чуккувсар уж ала курокаш. ХІаьта хила тесса йоагІар — дaьтта чу, чан тувлалийтІар автомат санна лелача цу кулгаш.

Дукха ха ялалехьа тележка Іойовсайча санна оатхалий кушка хьаьттар пишка хаалхашка. Боаьла, дІачуйхоссаш санна кхогаш яцар из хІана, кІор санна Іаьржа яр.

— ХІанз да хьона на болат, — аьлар моарзагІ бе баьтлача вІаьмигача сага, тележкана тІехьа а хьежа.

Укх сахьате шоан хьалхагІа хинначул я чІоагІа къоага я аь сборочни цехерча мехкарьна сверлилкаш оргьа царех.

ЧІоагІа хургья, дукха яхаргья шитта кийчъаь оатхалаш. Дийнахь-буе 5—6 эзар хул уж цу пишкаш чу. Шитта моарзагІ чу я кхуздабаш цар чура уж. Мальсагов Іалихана дьанйо еш исаІа шу да. Ерригача заводе а цу участке я аьш цул дикагІа ва болх хоаш сиг. Ростове, яхача моттигашка хиннав Іалихан из элан професи Іомаеш.

Заводе оатхалаш хьаа аьцe тайп-тайпара маркаш йолаш да. Царга хьежже эш царна йІовхал. ТІехйоалийте а эшайолийте а йоазе а эргйоал оатхал пайдана хилац, дихал йоа. Вакъда, уж чура брак хьош. Станочникаша кІезига къахьегаш уж хьаеш. Цудухьа цхьа оатхал ца толлае Іомабьй Іалихана шийцара термисташкагий ях Цуров Махьмид, Мальсагов Руслан, Плиев Мохьмад. ХІама ха. кхетаде. шоай сакхетам лакхбе гІерташ ба уж. Плиев Махьмидеи Цуров Махьмадеи цига болх бешие а сайрийе деша я ухаш итт класс чакхъяьккхай. Лакхлуш латт цар балха разрядаш.

Мальсагов Руслан тхо хиначi дийнахьа чІоагІа гІадвахвар: экзамен дІа а ена моллагІа разряд а яьккха воагІар на цие болх бу шк бутт гаргга хо мара. Йоацшие.

— Хьан баркал оаш оаш шоай професе лагІаш тІа гІолла шоаш урагІа яварах? — вийна хаьттача, Иассийе а цхьатарра Іалихана цІи яьккхар.

Цу пишкаша болат чІоагІдеш санна баллаца, къахьегамца чІоагІлу, дегІаух цу кагийна нохча къонахчаа а оамалаш а.

М. ЗАНГИЕВ.

Фуд новкъа дар?

Дукха вех хулаш моттиг я «Заградилно» яха магазиньаьа станци. Старопромысловски районе мехкдаттахой, кхыбола нах гулло укхаза. ТІанехха ухкалара автобусашца санажимашка, гІишлошъеча балха дІаух. Лоаіна дьлча, района центр я ез. ТІакхи малагІа сурт да цига бІаргагур? «Старогрознефть» НПУ электромеханически мастерскеш я станцешa гаьна йоацаш. Тиагьена сетта латт карт. Мастерскера хьоуда конденсатш, бІеха хий цІаьнка чу ца дуаш Іамарч хинна латт цига. Вешта аьлча улелаш я-кх. Царех хьийовгІача хьежо гомахьара фо бІехду. Станцена дехьа, «Старогрознефть» НПУ ОРС-а база я. Цу база карт я нитта вола хьале тІа я, сато доал на деш нийса ахош деха латт цІенош. ГІаш нах лела мийъ дІа-юха ухача машинаш бохабьеб. Бе-башха йоаш хьал-Іо кхийса дукха турбаш яда ера. Цхьан кана лерттІа сурт долаш хинна моттиг хІанз дог лозаш сиг на хилар бахьан долаш кІошгаш, оран цийнa толхаьй.

Хотта болча хана е лоа дихланa эша материалаш е оборудованн дІаеха баьхкача шофераша йоккха хало йоаш цига. Цул совгІа транспорт йох, хІана аьлча кІоаг цу яха машинй хьалъаккха гІерташ мотор сацийла хьал-Іо етт цхьаболча шофераша. Из дерригa дІадаьчча уагІача моторашна ена гІаро чІогІа ковкъарте ю нана. Предприятей царагІа кхачанхьар хьауда дукха беза муль, кхыбола материалаш хьайю станце болхлоша. Ди тІехьа дукхагІа яуд поездашка аІе-юха уха болхлой, кхыбола пассажираш. Цхьабакъда станцера тІаш ух нах, автомобилаш лела наьхкаш товдарa, хиш сиаргдоашаш моттигаш шаьрдара цхьакха саг сесота вах. Дукха муль, гІишлой материалаш латт станце предприятешь шой накъахь дІа ца хьош. Вакъахь дакар — таш городской депутатий Совет, станце начальник нов. Шербаков цу гІулакхага хьежача, уж Іалама хоза толхаю, шитта кхьолли хоачамбоацаш сихагІа дІадоахаргдола хІама дача.

А. ТИЩЕНКО,

«Старогрознефть» НПУ транспортни контора прораб.

НОТ-ах БАЬННА ПАЙДА

Нах мера плани тІаийца социалистически декхараш кхоачашдеча чІоагІа лоархІаме да къахьегам Іилман лерда тІа вІашІтІехьбаьккхар. Из бола дика лел «Грознефтеразведка» тресте. Іилман лерда тІа болх вІашІтІехьбаккхер предприяте гелача прикзак тІадожадаьл творчески бригадашта. Цу тайпара йола бригадаш вІашагІъеххай хІара пете, участке, механически мастерске. Іилман лерда тІа къахьегам вІашІтІехьбаккхара тха тресте болх беш я НОТ-а отдел я. Цуна чуйоагІа 3 саг: начальник, воккхагІвола инженер, инженер. Цул совгІа треста чуйоагІача порхІ конторе НОТ-а лелаш къесталеш ва на мара кхы болх боаш 7 саг.

Къахьегам Іилман лерда тІа вІашІтІехьбаккхара советей творчески бригадайи болх планах лаьрххІача хьисапе кхоачашбу. Советаша уттаю шера йола перспективни планаш. Уж уттаю цар бригадаш уттаьча планашка хьежжа, хІанз тресте болх беш я НОТ-а 18 совети 56 творчески бригадаш. Цига дакъалоацаш ва 430 саг, царех 260 инженерно-технически болхло ва. Конторашка, ерригача тресте, Іилман лерда тІа къахьегам вІашІтІехьбаккхара хан-ханнахьа итогаш ю. ХІара квартал чакх масса ала къахьегам Іилман лерда тІа къахьегам балхий дашеш хьател. ХІаьта «Грознефть» объединене ала бутт масса бала дІател кхоачандаьча Іилман лерда тІа къахьегам вІашІтІехьбаккхара дола балла итогаш.

«Грознефтеразведка» треста буровой оборудованна ремонт еши комплектаци еши база № 23 йолча механически мастерскена НОТ-я юххьанцара планаш оттайир нормативно — исследовательски станце (НИС) болхлоша дакъа а лоацаш. Цар опытех планаш уттае йолайир «Грознефтеразведка» треста кхыйолча участкашна, автотранспортни конторе, Октябрьски кІошти бурувдеттача конторе, кхыча дукхача моттигашка. ДІадахача шера ерригa кийчъаь комплекски НОТ-а планаш порхІ яь. Цар пачахьалкхенна 589,3 эзар сом пайда бу. ХІанз уж ерригa планаш цаькхйоалаш латт. Цу планел совгІа соалха тресте кийч а яь, производствана юкъейихьар пачахьалкхенна 193,9 эзар сом пайда беш йола 148 йоаьхай мероприятеш. Укх шера кийч а яь, производствана юкъехьа лерхІ 19 НОТ-а комплекски план.

Царех кхьайола планаш хІанз производствана юкъехьахьа йоалаьй.

НОТ-а комплексни план юкъехьера вай республике кхайкаьча конкурсах шоллагІа моттиг яккхарех дІадахача шера тха трестина хьожайир шоллагІа премии Нохч-ГІалгІай АССР Облсовпрофа Сийлен грамотех.

Али-Юртовски бурувдеттача конторе йаз буровой балла дей хронометраж яй. Из мероприяти чакхъяьккхачул тІехьагІа гучадаьнна хІаоа болхлочо сменан шиа балла хаьах мишта пайда эц. Шитта хронометраж яй автомашинех, механизмах, тракторех мишта пайда эц къожаш я. Уж санна йола мероприятеш кхы дукхаьнахьа а чакхьхей.

1966 шера дена ха тресте сетевой графикех хьалъе йолесар скважинаш. Из чІоагІа пайдане хилар кхетадие треста болхлоша, инженерно-технически болхлоша, специалисташа. 1966 шера хьалъе ена хиннача 20 скважинех цхьа буровой сетевой графиках хьалйир, хІаьта 1967 шера хьалъена хиннача 18 буровойх сетевой графиках итт хьалйир. 1968 шера цу графиках хьалъьяр 14 я. ХІаьта соахк ерригa буровойш сетевой графиках хьалйир треста болхлоша. Сахк сетевой графиках хьалъяьча хІара буровойга дІахха ха 8,5 бригада-ди кІозигагІа да вешта хьалъеш дІадолаш хинначул.

Тха треста коллективо къахьегам Іилман лерда тІа вІашІтІехьбаккхара болх дина лелаш хилар къхьокх укх тІехьарча хана СССР мехкдаьтта доахача промышленноста тайп-тайпарча организацешкара тхо йолча баьхка баха уттаю НОТ-а планаш Іомаеш, уж йоаззаш, тхогара опыт дІаэцаш дукха нах хиларо, НОТ-а планах лаьца лекцеш яь, уж ена теха ара гийцай республикански «Знание» яхача обществе гІолла. Къахьегам Іилман лерда тІа вІашІтІехьбаккхара хІаьо йоазча хана кхы а дикагІа болх бе лерхІ треста НОТ-а болхлоша.

Д. ГАБАЕВ,

«Грознефтеразведка» треста НОТ отдела начальник.

ФАШИСТСКИ ГЕРМАНИ ЭШАЯЬ 25 ШУ ДИЗАРГА

Матвей ЗАХАРОВ,

Советски Союза Маршал, СССР Герзацарча Низой Генеральни штаба начальник

Екъа хронийн шера юхе юташ, единой [illegible] дІа-дах а еш, событеш юкъесоцйолургйоацаш гиена йоах хана. ХІаьта исторически факташ цхьаьарни бийъ хилари, хеваш е ца хаан дало я вежаш харц хилари хьахийнаш дола тешам а кила юхе ю.

Шитта иоа хІанз вона е[illegible]гІа дунен тІом чакхбаьннача тІехьагІа дена 25 шу дьнача хана, дІанха за юха ларвашка, из ду из советски нахa, эшар фуд цхьаьбараштa цІаьнхо я дагадоахийтари воккхавна из дуацари.

КІЕЗИГ-ДУКХА ИСТОРЕЦАРА

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци яьннача тІехьагІа хІаьтта вІашагІьелава Советски правительства эггара хьалха араьннача актех цаІ чагІарах дола Декрет дар. В. И. Ленина из хадаь из 1917 шера 8 ноябре болхлойи салтий депутатий Советий II-ча Ерригросийски съезд тІайийцар. ТІом бесш йолча пачхьалкхенашка цо йоахар, тІом саца а сецийта, нийсхоша демократически машарбе. Машар безаш бола ший тІахьехам эггара хьалхарча социалистически пачхьалкхено дерригача халкъашка бора.

ТІехьагІо, 1918 шера 16 январе тІайийцар «Къахьегамхойн эксплуатирега кІаллатец халкъен бокъоний Деклараци» — Россерча къамашта юха бокъонаш доли зоттегІаьда, [illegible] [illegible] гІа леладеча гІулакхий программа.

Хьакхайкаеш хинна халкъий нийсехойн цхьатаррарча бокъоний принципаш вахара шийна чухь белгалера формаш а хулаш дІауттар цу тайпара лардаш йохкар Советски пачхьалкхен машар безаш йолча политикана.

Хадахете а, болхлойи ахархойи къоначa пачхьалкхех юххьанца дена лорадла йийзар хьалетача моастагІех. Цхьабакъда, лораяла а ца дезаь, хІара аьлча юхалата дезаш хиннараш дика вІашатІехьаьйен Іочадаьи, тІема техникана кхоачам болаш кийча кІайгвардейски а хІаьта шитта капиталистически державай а бІуш.

Ший мехкаеш лаьттача тІемашка хьахилар Советски Герзашлара Низаш. Вайна, цу тІемашка дакъа лоацаш хиннараштa, дика дагадоагІа уж хала денош. Социалистически пачхьалкхен парга Іатом лоІами бахьан долаш лаьттана бирсача къовсаме опдазувлалашк чІоагІлуйн хьадахкар Советий Республика Герзашцара Низаш. Эггара хьалхара тІема опыт интервентлашцей кІайгвардейцашцей лоттадаьча тІемашка Іомара Шеча Эскаро. Граждански тІем тІа лоаваш деши латашн ехкар советски тІема говзала лардаш.

Шеча Эскаро ший операцеш хоадамболлаш толамен чакхьлар дукххача хьале нах революционни дог - уйла долаш хиларах дар. Интервенташи кІайгвардейцашки дерх хьнна бохабаро хьалъеккар Октябре хьахиннча кердача общественни пачхьалкхени строя низ.

«Шаккха а эшадергдац, — яьхаз В. И. Ленина, — шоаш лорадер шоай Советски Іаьдал — къахьегамхой Іаьдал дола, котбаьннача тІехьагІа культуре дерригача бузьгьаех, адамлел къахьегамо хьа мел кхелача хІаман пайда эца гоподаш моахштех шоай бераштен Іаьдал Іаьшнерг йолаш дола гІулакх шоаш лорадеш дар дола кхетадаь, хайна, бІарга-дайна дукхагІа бола болхлойи ахархойи шиа болаш дола халкъ».

Белгалдоалаш хІама да, советски наха хьонахчал долаш лоаттаба къоасам дерригача дунен къахьегамхошa чІоагІа доккхал деши хьаллоацаш хинна хилар. Шеча Эскара мугІараштa юкъе а болаш граждански тІема фронташка латаш бар венграш, полякаш, сербаш, болгараш, чехаш, словакаш, немцей, финнаш, китайцаш, корейцаш, кхыча кхайкъан бола нах.

Тахан тамаш хетаргья цуаьх — кхоь шера лаьттача тІеча Іалаьмате халача хьалашка 14 империалистически державан чурча контрреволюцен цхьана вІашагІкхийтта хинна низаш дохалара. Меьрлина кьмьега халкъа боахам юхачеттастібе, вахара тьелаш тоаде советски халкъа торо яьккхей советски тІемахоша.

Цхьабакъда, из маьрша къахьегам а даим кхерау тІалатташ бар. ГебагІаца вай низахи денахьи «бу доал хьажа» дукъгзая я гІийртал агрессораш. Дегайоада вайна Дальни Востоке хинна событеш — Китайско-Маьтбзален машинаьнца тІа, Хасан яхача Іама йисте, Халхин-Гол яхача хи району хинна доваш.

1933 шера Германе фашисташ Іаьдала керте эттачул тІехьагІа Европана юкъе тІема кхерама кхувар хьайлтаа. 1936 шера чакхкоминтерновски пакта ю Германей Японей Итали е цуна юкъе я йоаш, Советски нахa кхетадова, из хьина дукьала еза ь я.

Цу хьалашка сетийна де йина йолаш лацар вай. Цу хьалашка мехкa обороне низ дІахо чІоагІбара тІадоразев дукха гІулакхаш чакхдаккхаш чІаєло Советски пачхьалкхе. Эггара хьалха ла хьакхаш Шеча Эскара дукха. Нагахьа санна 1939 шера [illegible] 885 эзар саг мара хиннавац, 1941 шера 1 январь хьатІакхоачаш 4,2 миллион сагага дІакходачаш тоеха тх[illegible] ю. Цу дахьан хана геозен тІема техника кердагІа йолла [illegible] эцаца юха кийчдеш [illegible] Шеча Эскар.

Из де торо хилар [illegible] индустриализаци ю баьхьан [illegible] лаш. Цу хана хиннача [illegible] дартане [illegible] танкашки [illegible] йола техникен геза [illegible] флоте хьале [illegible] вай промышленность. Промышленность дегІакхоош цхьане боккхийша техническа [illegible] ... [illegible] эю Советски Эскаре. Хьалхача [illegible] шераштa [illegible] я дена [illegible] аькха [illegible] станокаш а [illegible] [illegible] [illegible] топаш, самолетий, танкаш.

Граниташ, [illegible] [illegible] [illegible] флоте [illegible] [illegible]. Уж бар Советски Іаьдал даьнача юкъе [illegible] бе я [illegible] [illegible] разьокаш, боккхал [illegible] [illegible] тІехьагІа [illegible] [illegible] [illegible] бетта [illegible] [illegible].

ХАЛКЪА ТІОМ

Цхьабакъда, Советски Эскара тІема кийчо чІоагІъяра тІаерзаь мероприятеш ерригаш а чакхъяьча вІашІтІехьдаллалаза 1941 шерале. Дукха хиннав мехкa тІемах ала а доагІаш оал дерригача халкъа юкъара тІом. Цунча юкъе дакъа лаьцаб болхлоша, ахархоша, интеллигенци, шийна цхьана турпалле кхалнаха, кагийтоша. Сагатонаш кІезига тІакхоачадаргьа советски халкъа.

Советски Герзашцара Низаш кхоалакха юкъера дакъа дІ цу хенага далла эггара чІоагІагІа нийчаанна фашистски Германе дехкана фронтача тІера тІема. Вайна шитта дика бега я доагІа, цух а бу фашистски тІема машина йоттара юкъе антигитлеровски коалиции мехкий чакхьаьна [illegible] дакъа я. ТІом латтача хана юкъагІа Советски Герзашцара Низашa хІаьхийр, хІанз йоалайне 307 немецки дивизи Гитлера союзникий 100 дивизи. Вай союзникаша 176 дивизи дІахийр Малхбузен Европа, Итали, Къилбаседен Африка. Гоа вІашхьеттеш вуаттача цу къовсаме кертера хана вай ла йийнар. ШоллагІа фронт хьайийллачул тІехьагІа а фашистски немцаштa кертера низаш — 260 дивизех, 200 — Малхбоалехьача фронта тІаьлхьа на дари.

Сийлахь-йоккха Дай...

ТОАБЕ ОБОРОННО-МАССОВИ БОЛХ

ТӀеххьарча шерашка кӀорда дӀайийдеш латт боккха оборонно-политически доьрзӀам болаш йолчу ДОСААФ лотерейн билеташ. 1969 шера дуккхаъа вай республике дехкар шозагӀа арахийцача 180 эзар сома мехъа билеташ. Уж билеташ дика дӀадолхуш хилара бахьана нахъ цар доьрзӀам кхетабеш хилар хилла Ӏаш. Дукха моттигаш ийслу ДОСААФ лотерея билеташ долча вахъ ахча долуш. Масала, 1969 шера 30 декабре хилча тиражах вай республике баьхна нахъ кхьачой кхажагӀа 226 эзар сома мехъа хӀуманаш, цу даьхье 18 тарга автомобиль («Волга» — бох, «Москвич-408» — 8), коляска йолу мотоцикл — 30, тайп-тайпарча маркийн йолу мотоциклаш мотороллераш — 100 согӀа. Дерригаш а мехъара кхаж баьа билеташ цхьа эзар гаргга ду. Автомобилаш, мотоциклаш, кхийолу мехъера хӀуманаш кхьэрий церан сохьа кхетта йоахаргьа кешайоьхом тӀа, гӀалаш телевизорам гӀолла.

Вай Даьхе а шуш оборонни низ а доьрзӀами болчо массала а коэкхостал ду оборонни обществана. ЦӀогӀа Баркал а олаеш къахьеттеа белгатъяхна дог доьгӀа республикера ДОСААФ Ленински, Заводской, МалгӀобика, Ачхой-Мартана, Урус-Мартана, Старопромысловски, Октябрьски райкомаш, Цу районашка КПСС райкомаша оборонни организацино хьалашка латта дехкараш дика кхета а деш чакхйоах эскаре гӀулакх де болхана кагийча наха юххьанцара тӀема кийчо ялара тӀаерзаьь йола мероприятеш, кадданза йоахо ю бахача наха юкъе бу оборонно - массови болх тоабара.

ПхелагӀа лотерея арахийцай ДОСААФ ЦК-ас 1970 шера. Вай республике цун билеташ дохка доладеннад 1970 шера 1 январехьа. 60 миллион сома арахийцай лотерея. Царех 40 миллион сом оборонни общество а дуьга гӀолла СССР ГерзашЦара низаш я чӀогӀӀаргга хьожаду. хӀаьта 40 миллион сомах бахача наха езачи дӀайошта кхаж боагӀаргба. ДОСААФ пхелагӀча лотерея билеташ шозза арахийца доххаргда Нохч-ГӀалгӀай АССР-е: хьалхагӀа 215 эзар сома мехъа арахийцараш 1970 шера 1 январе дена декабре кхаччалца.

Цхьан сомал чухьоахьа мах болаш доль СССР ДОСААФ билеташ дӀанзалце цӀаккха а арахийцадац, хӀаьта пхелагӀча лотерея билеташ 50 кепига мехьа арахийцаш. БелгалдоаладаӀ хӀама да, дешкий кхажаш доагӀа билеташ кӀошгара чотах дуккагӀа кхаж боагӀа билетай дикна совдахар. Цхьабакъда кертера доагӀача кхажаша хьалхагӀа а санна легковой автомобилаш, мотоциклаш, радиоприемникаш, ахчан кхажаш да.

Билеташта реализаци яра гӀулакха толам бахьа да болх чакхбоахараша шозй гӀулакх кортӀ болеш, тӀах ьвина, цӀена, тешаме леладарах гийшр хургда. Цудухьа лерттӀа уйла тӀакхийта еза билеташ доарждараш хьахаржара. Дукха хӀама да партийни органашна церна кхетамца деча кулгалах тийша. КПСС органаша кхетамна деча кулгалах латт Общества беррига оборонно-массови балха керттера моь а ю дика чакхбаргахилерах бола тешам а.

Билеташ дохка доладеннача хана бааьд бола бувзам чӀоагӀлу юххьанцарча организацешта цар активисташтеи юкъе. Цу бувзамах пайда эца беза оборонни балха еррига комплекс йоаржаяра. В. И. Ленин ваь 100 шу дизара лерах спорта тӀема-технически тайпаех пхелагӀа республикански спартакиада чакхьякхара.

Еррига чакхйоахеш йола мероприятеш кертера лерхӀар цаӀ долаш хила еза В. И. Ленин ваь 100 шу дизара даха доагӀача тайпара какъагӀалта.

С. КОСТОЕВ,
Нохч - ГӀалгӀай АССР ДОСААФ республиканский комитета председатель.

ЛОРА А ДЕ, КХОМ А БЕ ХАЛКЪА РУЗКЪАН

В. И. Ленина юбилей дезлу шу да кердадар. Озалуш, сихагӀа беттадуш боагӀа къахьегамаш даа, кийрдагӀа бага болабенкаб юбилейн яхь сийг. Даьхешна дукхагӀа пайда бе гӀерт хӀара къахьегамо, хӀара коллектив.

Иштта кхьайбола цу историеца къахье гӀоргдолча цхий тайпарча дезача цӀейна късорхой а. ХьалхагӀа тӀехьинсаш хиннад предприятеш, организацеш хӀанз хьалхартарца ийслуш йоагӀа.

ХӀаьта а ахархоша ма оалей, хьийкъар беш дьувкъам, амбарашка латтар ба. Цудухьа хьадеьр дац рузкъа, цӀа дейз тешшаме дӀаоттадаь, лорадаьр да. ХӀаман кхомбар, халкъа рузкъа бӀехача кулгех лорадар чӀогӀа лоархӀаме гӀулакх да.

Къаьстта теркам тӀабаххийтабар цу гӀулакха КПСС XXIII съездо а. Цхьаддаш тӀахьожам лоаттабе беза, йоах цун решенешк тӀа, халкъа рузкъа хьурмат мишта ду кьожаш, лира къовсам лоаттабе беза из болх тесса лелабараш.

ЦӀена довца кулгаш ийслу тха районе. Къуна нӀараш къалламаш а ба. Царех лаьца дувца лов.

Мичахьара йолалу растраташ, лочкъар? Из хул да зелла волча, къуна чукковаа моттиг йолча.

Кулгалхо — кьехархо, организатор хила Ӏаш. Из ва эггара хьалха къахьегамхой кулгаша хьадаь рузкъа лораду тӀахьожамко. Из рузкъа дьале мӀашагӀьелдеций ва кулгалду коллектива?

Сиг балла вохийтача ваьй хьажац цо халкъа рузкъано кулгаш тӀеккхуддадеррашца лира къовсам лоаттабергӀай, рузкъа кходелга, мӀаштӀехьадоакххалургдолаш ваьц.

ДӀадахача шера январе трикотажни фабрика йоаххача склади заведующелла болх бе хийтар 16 шу мара далаьза йола йӀиг Бекмурзиева Марем. Дукха ха ялаллаьа мича яхар ца ховш 14 эзар дахьра мехаш, комбинацеш йӀра цуш оквадера. Шоашта кулгаш «дохьалес» аттагӀа лынйта ахийтаррий - хьогӀ цер из йӀиг цига, ахле латадох.

Укх шера «Назрановский» совхоза дукхьахь цхьан хьайбай боахамо 180 эзар сома зе даьд. ДӀадахача шера 10 бетта, укхаза керттера доахана лор хиннв Булгучев ишшинна лехкаш лелайшекхо 188 бежани 868 устагӀи белар. Булгучев а кхьбараш а хӀоан кица кулгаш а дехке лел. Сагота вац. Цар сагот деш сиг вац. Райсовета исполкомо цу гӀулакха теркам тӀабахийта а хӀарaнеца боагӀа бехи бе а мегаргйац? Из бакъахьа дар.

Боахача зе деча специалисташта, кулгалхошта цар бехкаго хьежжа ахчанца начеташ е йоаьй. 1968 шера района совхозашта хиннa зе 170 эзар сом да. Цох 90 процент дӀадоадаьа, 10 процент начеташ яьй. Бакъда, кассашка хьачуенпарм дукха хӀама яц. Лоархьабеш бухгалтераш специалисташца, кулгалхошцара гӀулакх «дохалеа», бӀагала бала, шоаш ца безабалийта.

Начеташ я ахча нахагара хьа хӀана данкхац оаша совхозашкара дӀа мича бахаб уж, шо ма дий царна яланий дӀателараш ихаш района прокуроро шийна хьалхашка боагӀабаьб «Плиевский», «Назрановский» совхозий керттера бухгалтераш ца, Химхоеви Костоеви. ХӀама хулаш дац. ДӀайнет хила лоархӀабац...

Лочкъор, растраташ юкъера цӀенъеша дӀаергйола гӀулакх вӀаштӀехьа ца лоацйле хала хургда района экономика айе, хьалхашка латта дехкараш кхоачашде. Укх дезача юбилейни шера къахьетта лоархӀама да из. Цу гӀулакха уйла тӀаяхийта царцагӀа йола оаха юртсоветаш исполкомаш, беррига депутаташ. Дукха ха йовцалаш хиннача райсовета сесси а дийцар из доаш.

Х. ЕВЛОЕВ,
Назранерча къахьегамхой депутатий райсовета исполкома секретарь.

Грозненски спорттоварий фабрике Сенина Ӏайшета болх бу дукха за яц. Цхьабакъда, цо хорийр хий бу нахь болга кхетадаьча йола дукха ха аззакар яхча гӀайлар лергорий. Комсомолка къахьегама йийлан цӀа ламаш а цо болх бу йолтами. Из цӀа бочо лоллыр керттера лергорий. Ӏайшета нерамера тӀаьхкхоачашйоалий къахьег.

СУРТА ТӀА: Сенина Ӏайшат шийн балха тӀа.

А. ПОНОМАРЕВА сурт.

ТОЛАМАШ ДИКА ДА

СихагӀеш къоаргагӀеш бурув тоха ахача девнаах болх беча «Грознефтеразведка» треста Н. А. Дмитриеа керте латтача бурувдетарий коллективо доахха толамаш дика да. Укх бетта хьалхарча цхийтта ден задани 118 процент кхоачашъяьй цо.

М. ЛЕВИН,
пенсионер.

Торонаш йолаш я

Шийла латт кӀоца ха, цхьабакъда, Ӏана лерттӀа кийчо яьча хьайбашта йоакхьа яц шолал. «Кавказ» колхоза шурий - товарни ферма еррига корпусаш тӀехдика тоаяь я, кораш, тхов шелаз чуйоаггаргйолцаш тоаяьа.

Къаьстта боккха теркам тӀабоххийт ферма хьайбаш лелалераша доакъара кхоамбоаран из пайдо боацаш зов ца даран. Еррига ювла, силоса, кхьолча доакъара лерттӀа учет лелаю ферме. Цул совгӀа доакъар дикал лакхи болаш да, къаьстта люцерно. Цудухьа да колхоза хьайбаш леладерий толамаш районе эггара дикагӀа.

Масала, пачхьалкхенга дулх доахара дӀадахача шерара план пхийттаягӀа ноябрь тӀаккхоачаш кхоачаш а яь, укх шерарча хьалхарча квартале чотах 150 центнер дулх дӀадолар цар совхк. Планах шера 40 тонн дохка делаш я колхоз, хӀаьта хьалхарча кварталехь кий 8 тонн. Квартальни план тӀехкхоачашъяраа совгӀа, укх хьалхарча квартале шера план а тӀехкхоачашъе дага ба колхоза хьайбаш леладераш. ХӀанз дулха дӀадала чукховбаш 100 сиргӀа, дукха хьаккарч а колхоз. Пачхьалкхенга йоккаргьа сиргӀаш цар дохдал 300 килограммага дӀаккхаьча.

Иштта дика лел колхозе шура аккхарен из пачхьалкхенга йоккарен гӀулакх а. Пачхьалкхенга шура йоххара шера план (180 тонн) кварталашта йийнъей. ХӀаьта хьалхарча квартале йоахка езар 40 тонн я. Квартальни план кхоачашъяра хӀара дениа шурий-товарни ферма йоакха еза 400 килограмм шура. Цхьабакъда хьайбаш леладераша 900 килограмм дӀалу. Ферме 366 етт ба хӀанз. Царех хӀаранен дийнахьи буси 6—7 килограмм шура лу.

Цхьабакъда иштта лелац гӀулакхаш массанахьа а. Масала, хьайбай продукташ яхарен уж йоаха. рен планаш тӀера шера кхоачашъяц «Дружба» совхоза хьайбаш леладераша. ДӀадахача шера хӀара Ӏеттагара планах 1950 килограмм шура яккха езар. Из план 80 процент мара кхоачашъянзар. Иштта кхоачашъянзар шера план а.

Кхы дикагӀа лелаш совхозе дулх доахийта а. Дулха кхоабача доахана дийнахьи буси тӀаккхета дулх юкъера лаьрхӀача 255 грамм мара яцар план 400 грамм йолча. Кхы а эсалагӀа лелаю чакхахьийта дулх тӀаккхетийтама. Из бахьан долаш бежана дулх доххара шера план 78 процент, чхьагий дулх доххара план 74 процент мара кхоачашъянзар цига. Цу тайпара кхоачамбоацарши найсдалара керттера бахьан дар, цхьадела доакъара беза эсала хилар шоагӀ-дала хьайбаш чуйоаттийду помещенеш къылыя, халача фермашта механизаш яцаа хилар.

Укх шера а эогадоала тайпа йолаш да оцнчаво етта кхалеш. Укх шера а доакъар кхоачам дийлая Ӏаламдилаш. Къаьстта кӀонига да совхоза гӀонна доакъар, концентраташ, беька хьоар, корнеплодаш.

Масала, пачхьалкхенга шура йоккара квартальни план кхоачашъяра хӀара дениа кхоккха тонн шура дӀалла езаш бе ферма болхлой. Цхьабакъда цар план тоанал согӀа мара дӀаллац. Кхы хикагӀа латтац дулх доаладе. ДукхагӀча дакъа хьаккий дулх доах совхозо пачхьалкхенга. Бакъда дулха дӀачуталд хьалхара гӀийла дул. ХӀана аьлча церна тоьац концентраташ, дьла хьоар, корнеплодаш.

Вай дийцар шин боахамах хьайбай продуктивность лакхъяра дукхагӀча даькъе Ӏаткъар кхоачам хиллал доакъар ца хилар да. Цудухьа боахамий специалисташа, кулгалхоша, хьайбаш леладераша белгальйий доакъар дикагӀа пайда баргболча тайпара дехкара йола мероприятеш. ДикагӀа йолча дьлакх силосах резерв йитай хӀара боачаме. Цу гӀулакхо торо хулийтарга бӀаьсти тӀехьайовле а хьайбаш доакъар доацаш ца дита.

Хьалхa латтача боахамий оьшта тахьесахд гӀоьа доакъар оаташ хьайбашта тоаар мел йийдоне да. Цхьабакъда тха районе дешӀ дац из гӀулакх. Цун бахьан — цхьанна а боахамо гӀоьа доакъар ета техника ца хилар. Хоаш да хьакхорален йоа тӀаргара кийчаташт дьла хьоар мел пайдане да. Из хьалдакхъ бадах тха районе шортта я. Масала, «Степной» совхозе сенообработанита юкъе йоагӀа 800 гектар люцерна. Из тӀьарга района хьоаргаммаллеб цхьа хьоар йомагӀа. Даррига а юхатетт АВМ-0,4 ций дьлах хьоар доаккха машина ца йиларо.

Геттара чаха хьайбаш утаа районе хьакхача чуйдакхка помещенеш ца хилараx а. Иштта, «Дружба», «Гудермесский» совхозий хьаккий - гӀоьаоки фермашка ас нана тьеахчаь яхья йиш йола помещенеш. Тоьац помещенеш 3—4 бутт бецина хьоскаш чуйоалахе а. Цу гӀулакха юшъестал да езар тхоке юрта боахамa Министерства.

Хьайбай продуктивность лакхъяра еррача торонех пайда эцар района хьайбаш леладерий керттера дехкар да.

А. МИШУСТИН,
Гудермески района мясомолочна производственни управление керттера зоотехник.

ФЕВРАЛЬ БЕТТА ЧОТАХ

Карабулакски кӀоарга буруветтача конторе хьинаре къахьегарца белгалъйина а укх шера бурувдеттача мастера А. П. Зелина кулгалду бригада. Кердача Назрановски майда тӀа № 18 йолча скважинана цо тоха бурув 3294 метр кӀоаргданнад. ХӀаналехьа укх бетта тоха бурув 700 метр и, январа планах тоха дезар хиннар 280 метр мара йоацаьа. Къаьстта дика болх бе я цига бурувдеттараш П. Пронкин, В. Ноянин, И. Чеботов керттера хаьта сменаш, Массаш а шийга лелаш хар бурув тохара технологически режим.

Бурув тохара январь бетта план гӀехкхоачаш а я, хӀанзалехьа февраль бетта чотах 80 метр бурув теха бурувдеттача мастера И. М. Губина кулгалдеча бригада я.

А. ВАКАЛЮК,
тха штате воаца корр.

БЕХКТОКХАМЕ ДЕКХАРАШ КХОАЧАШДЕШ

Докккхийи бехктокхамеи декхараш кхоачашду «Грознефтегеофизика» треста Грозненски ремонтно-комплектовочни контора коллективо. Лоаша аьлча, цо ремонт а еш комплектаци ю «Грознефтегеофизика» треста предприятеш тӀа эшача оборудованеш. Б[illegible]рчача шера контора ремонтникаша текущи капитальни ремонт ю 6 бӀаь совгӀа автомобиле, цу даькъе хӀара шера цар капитальни ремонт ю 300 автомобильни тракторни двигателашта. Иштта итташ трактораш, буровой установкаш, тӀехдика ремонт а йий кийчъю цар. Цул совгӀа геофизически партешта эша геофизически сейсмически установкаш, аппараташ вӀашагӀаехк. Контора коллектива дукха хьаю геофизически техникана эша запасной пайкалаш. Къаьстта дукха балхаш де дезаш хул контора коллектив гӀайрани Ӏенн замалахь. хӀана аьлча апрель бетта дӀайха езаш хул районашка геофизически сейсмически партеш. Цар республике, Дагестане, Къилбаседа-ХӀирийчоь, Черсий - Балкхарой мехка, Ставропольски крае мехкадьатта доалла моттигаш техх.

Конторана эша материально-технически хӀамаш ӀалашъяргӀулакх дика лоли. Из бахьан долаш дукха халонаш ийслу коллективна хьалхашка. Цхьабакъда, уж халонаш эшае вӀаштӀехьдоал дуккхача рационализатораша хьинаре къахьегар бахьан долаш. Цудухьа хӀара бетт-бетта ритмично дӀабоал контора болх, толамца кхоачашъю пачхьалкхен плани В. И. Ленин ваь 100 шу дузача дена сийленца накъъабахара тӀайийца социалистически декхараши. Из къаьстта дьахьокх укх масало. Техникана ремонт яра питилетна дийлагӀча шера план цхьоалагӀча декабре кхоачашйир болхлоша, тӀайийцача социалистически декхарех 25-ча декабря мара кхоачашъе ца езача. Цул совгӀа арахеннача продукцега дӀабода мах лохбара тӀайийца социалистически декхараш пхезза тӀехкхоачашдаьл. ХӀаьта къахьегама оасарле лакхъяра тӀайийца декхараш — порхӀазза.

Уж къахьегама толамаш доахача дилза дакъа лаьцад В. В. Автожанов керте латтача ремонтно-механически цеха коллектива. ЦаӀ массанена тӀехьа, масcаьа цхьанниена тӀехьа яхача коммунистически принципах къахьегаш ба цеха болхлой. Коллективо чӀогӀа лоархӀаш сийдеш ба слесараш - авторемонтникаш А. Абозин, П. Сакеа, токарь Г. Петров, медник А. Лавренов, тракторий двигателашта ремонт ю слесарь Д. Рослябеков, кхы дуккха бараш.

Дукхьа оборудованека ремонт ирах болаш бац цу коллектива болх, цул совгӀа цо хьаю приборашь. Коллективо хьа а еш арахецача приборааш вай республике дӀакхаьча ца Ӏаш беррига вай мехкарча геофизически организацешка дӀакхоч. Вай мехка из цхьа коллектив мара иц геофизически сейсмически балхаш кхоачашдара эша аппаратураш, контрольно-измерительни прибораш хьеш. Цо хьаю продукци иштта дӀаухийт Польски халкъа республике, Чехословаке, Венгре, Румыне, кхыча мехкашка. Довзол арахьа дӀайоахьийта продукци арахецара тӀайийца хиина социалистически декхараш а хилал цӀи ди хьалха кхоачашдир коллектива.

Прибораш хьеча цехе болх беш ба 40 процент контора беррига болхлоехи специалистехи. Цига арахецараш чӀогӀа чоалхане прибораш я. Цу коллективана укх тӀехьарча дорхӀ шера керте латт йоккха опыт йола инженер Н. В. Волгин. ДӀадахача шера массина а социалистически ихьс хьалха латташ хилар из коллектив. Цига арахец 20 тайпара чоалхане прибораш. 1970 шера кхы керда массехк продукци арахеца болаергьа цехе. ХӀанз цига арахеца кийчъеш я ТЭГ-60 яха, УРС-10 яха, кхийола прибораш.

Уж лоархӀаме декхараш толамца кхоачашдеш хьинаре къахьег цехарча коммунистически къахьегама сийлен цӀи лелаеча бригадаша. Из цӀи лелаеш я цигара дуккагӀйола бригадаш. Цхьаккха сакхат доацаш саратовски методах болх беш я уж. Цу даькъе кхача бригадашта хьоккам толаш къахьег ветеран Г. П. Малюга керте латтача бригада. Конторе дикагӀйолча рационализаторех лоархӀаш ва бригадир, иштта дика изобретатель а ва из. Цо слесарь мара веце а массехк изобретени ый цо. Изобретени ирах авторски свидетельство а деннад цон. Малюга, Хьинаре къахьегарал совгӀа общественни балха тӀа а дика дакъа лоац цо. Массехк шу да цехе профсоюзни организацие председателалла ца дерза, Из керте латта бригада йоккха яц, цига беррига а 8 саг мара вац. Цар массане а лелаю коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цӀи. ХӀара сменагӀа нормай тӀехкхоачашьеш хьинаре къахьег слесараш В. К. Колтунова, В. П. Григорьева, кхыбар. Цар шоай опыт дӀа а луш хьалкхебь дукха болхлой ба конторе.

Болх бешшехьа деша а дешаш шоай квалификаци лакхъеш дукха болхлой ба цига. Масала химико-технологически техникуме дешаш ба слесараш В. Пахомов, Н. Малюга, А. Кедин, кхыбараш.

ДӀадахача шера дахьа толамаш кхы а лакхдеш къахьега лерхӀ юбилейни шера контора коллектива. Оборудованена ремонт яра задани хӀара дениа тӀехкхоачашъю. В. И. Ленин ваь бӀаь шу дузача дениа къахьегама совгӀат кийчдара хьалхарча квартала задани 1970 шера 25 марте кхоачашъе лерхӀ цо, хӀаьта 22 апреле кхоачашбедала чотах продукци арахьа лерхӀ. Из да контора болхлоша дезача юбилейна кечаду къахьегама совгӀат. Тайп-тайпара приборааш арахецара питилетна план 7-ча ноябре кхоачашъергья конторе коллективо. Цу гӀулакха мел эша хьалаш долаш да.

С. ЧУХАРЕНКО,
тха штате воаца корр.

Фашистски агрессораш бохабена Советски Союзо аьлча а даькъа лаккха мах бора антигитлеровски коалицие мехкий лидераша. 1942 шера мае Рузвельта инаралага Макартурага телеграмма кхьийтар: «Йоккхача стратегега диалача, дика кхеташ я тхьаккхо цхьа факт цхьана лаьрхӀача вӀашагӀкхийттача Кьамий вока юхейсача 25 пачхьалкхеноцул дукхагӀа моастагӀчун салтий бовбу эрсаша, дукхагӀа дӀалаиду шун герах тӀема кхоачамаш. «Черчилла бегалаьхар. «дукхьаа эрсий эскар дар германски тӀема машина чура чураш арахийцар» яхаш. «ЦӀе эскар да, — яьхаа инарала де Голла. — лоалла латта халкъаш мукъадахача керттерча инструментех цаӀ».

Цхьабакъда, фашистски агрессораш бохабара гӀулакха советски герзо деррига халкъон дахьача толамий доархӀам ӀотоӀабе гӀерт цхьаболла маллбузехьара историкаш, исторически бакъдар шоашта дукъала латташехьа а.

Дукхьаа цу гӀулакхо дог оттийт са фашистски Германена дуъхьаларча тӀем тӀа аьккха сийлахь - йоккха исторически котало советски халкъа мел боккхача мехьа хиннай дагадохийта.

ДӀайхача хана вай Даьхено даьча деррига тӀемаз эггара халагӀен эггара къизагӀен бир да, 20 миллион согӀа советски саг вийра цу тӀемо. Фашисташа дӀалаьнча СССР территоре тӀа гитлеровски Маьраноша хӀалакбьерашк къэла боабьераши 6 млн. совгӀа маьрша бахаш хиннa мах бар — маӀайх, кхалнах, бераш. алеш цига 4 млн. гаргга советски тӀемахо вар. Царна юкъе бегӀаи Польша, Германе, Австре территорешк тӀарча концлагерашка а кӀаьта ниттe Освенцим, Дахау, Майданек, Заксенхаузен, Бухенвальд яхача а кхьча а Ӏоважле лагерашка а кӀала боабаь дукха бӀаьа эзараш советски нах. Лаьхье Германе дӀабигаб 4 млн. совгӀа советски гражданаш. Царех дукха бараш болхлой лагераш оалаш ирашка байцаб.

Фашистски гӀаьрахоша йохе а яй, йоага а цй 1710 советски городи 70 эзар совгӀа юрта, чӀалакъяьй 40 эзар дарбан учреждени, 84 эзар школа, лаккхера дешара заведени, Ӏилматохкаме институт, 43 эзар библиотека, 427 музей. СССР граждананштен хьакъа боахамаш даь ва 1941 шера махкашца лаьрхӀача 679 миллиард сомага кхоачаш да. Историени дайзадаш фашистски гӀаьрахоша советски аьттан тӀа лелаьчоа санна йола доккхача зуламерен къанаш гӀулакхаш.

Еррига халонаш къонахчан долаш лайра советски халкъо. Дукха ха а тӀемо яь човнаш сизаьа цьина, цхьабакъда, дин мишта дерга хиннa эзнаш. ТӀема жерташ финеилаго гитлеровски полчинташ йохвеча дакъа лоацаш хиннача деррига халкъашта.

Фашизмо чьоабаьча дуний шоалагӀча тӀемо нахьа итташ миллионаш синош дӀадихьад, Ӏалаьмате доккхий зенаш даьд, дуккхача шерашка тӀехьадаькхад дукхйта мехкаш экономически бетӀаоагӀилга. Дуненна хоай де гӀинтача фашистий плинаш тӀакӀалтӀа кхоаеар духза озамашe доккхий низаш тӀадохийтнага дӀадийхар цу тӀемо. Дунен тӀарча деррига халкъашта сий деш дага латтаргба тӀема турпалаши цига байнараш.

УРОКАШИ ХӀАНЗАРА ЭТАПИ

ДӀабахача тӀема итогашеи урокашеи уйла ца йича довлийташ вай хӀанзарча хьалашка машар ӀалашбаргӀа. Адамаш кӀалахкара сесталаш хӀанзарча боарие зегӀаьхка йолча хана планетерча халкъашта эггара йоккхагӀйолча доакъаьалех цаӀ хургьйар дунен керда тӀом. Цудухьа да тӀемен машарен дешаш — миллионаш а миллионаш а болча наха илларен иллерен дешаш. Уж къоастадарах тийша я халкъий кхоале. Тахан вайна бӀаргагу из проблема дунен общественности, деррига а халкъашта дагайовллаш хилар. Дукхьаа цудухьа машара кхелашта хьалхара бокха бехктокхам тӀалатт пачхьалкхений политически лелаложен правительствашта.

Сийлахь - боккха Дай-мехка тӀом котилонца чакхбьинчачул тӀехьагӀа ший дегӀахара кердача этапе чу вьинай Советски Союз. Шаккхa а юха ца воалаш дӀагӀерт вай халкъашта юкъера машаргӀен аттагӀалорен. Цу даькъе тоадамболлаш йола гӀулакхаш доархӀаш Советски правительства шийн Герзашцара Низаш дикка хӀезгдьа.

Халахете а, низамор декхар капиталистически пачхьалхенаш. Цул совгӀа, гошаьахьа листта ехкаьча тӀемен тӀеплацдарми базашта юкъе ийсласи Советски Союз. Дуккхача мехкий капиталистически пачхьалкхенаш тӀема политически блокаш а яь дӀамагӀкхийттай.

Иштта хьелашна даьр цо деш Ӏе йиш болаш дацар, хала хет вайна, Халкъа кхерамале ӀалашъяргӀулакхаш чакх ца даьхача аланар Коммунистически партии Советски правительствон. В. И. Ленина а тӀехьа белгалдаьцад, вӀашхьа латта шиа системa дунен тӀа хилар теркал а деш, машаргахьа вай доахха тӀанаш вай тӀема хийцо юхаэар юхаьзар ца хилча йиш йолаш дац, ячаш. СССР-е эггара доаццагӀа йолча хина толеме кьоастийи атомни герз хьажара проблема, хӀаьта цо дунен тӀара тӀемаполитически хьал оалангра дена хийна а хийцар. Хьачилар дунен халкъаьа юкъера хьал шийн мегга лоаттадара, деррига дунен тӀа машар лоаттабарен ӀалашйаренСи дакъьера юхакъуллал бола реальни низ.

Хувшаденнад тӀом чакхбьалячул тӀехьагӀара дуне ше а. Хьохийней социалистически мехкий содружество. Шоай обороносльни низаш вӀашагӀтохаргдоле гӀулакхаш чакхдаьа даленнир уж. 1955 шера 14 мае Варшаве кулгаш яздир Европерча бархӀ социалистически мехка юкъерча доттагӀалах, цхьана гӀулакхаш лелаларех, вӀаши новкъостал дарех йолча Договора. Социалистий мехкий хьалташ, экономически, политически, идеологически дараш цӀаш шоарэ ца хилара чӀогӀа лерр а.

Цхьабакъда, шийн оборонни дӀаза чӀоагӀ а беш, Советски Союзо мел дайно гӀаза деррига халкъашца машар доттагӀал хьанийтар дукъе ше кхаба ка. ГӀал а яхе хьалхе цо шийна цхьана гӀулакхаш леладе беза болеш йола пачхьалкхашенаш. Тайп - тайпара социально - экономически строеш йолча пачхьалкхенаш цхьана гӀулакхаш леладаре идеяш советски политикано ма мотта чыьллоацшит а. СССР доадабболлаш дутьала я дунен халкъашта юкъера гӀулакхаш къмкха бокко йоацшаш хакаргӀа доацаш леладерa хӀамашта, цо тешаме лергӀен чакхйоах машар пахаргӀен ленински принципаш. Дунен шоаллагӀа тӀом чакхбьалча хьалхарча денношка а дена тӀаргыргтта кхьовсам лоаттабу машар чӀогӀбар дуьна.

Машаре дахара политика толам балар-ешна дерхӀа мегаргдоаш ца СССР, США-е, Великобритане 1963 шера 5 августа ядерни герза атмосфере, космически ара, хи кӀал деш бола тохамаш дехкара хьакъехьарча договора кулгаш яздар. ТӀехьагӀа Европан Американ, Азе а Африка а дукхагӀа йола пачхьалкхенаш цу дӀа а кхеташ.

Машарга бодача новкъе гӀолла баьккха кӀезнгаьа доархӀамерa гӀа бацар ядерни задаш йола объекташ орбита тӀа да яра хьакъехьа СССР-на США-ен юкъе бар а тӀема гӀулакхашта расщепляющи материалаш кӀезигде хьажа хьакъехьа СССР-е, США-на, Англе юкъе я соглашени а.

Машар лоаттабара цӀенача уйланца сагото еш яр дунен халкъашта юкъера кхерамдаьлаш чӀоагӀъера хьакъехьара дош ООН-а Генеральни Ассамблее сесси дуцша оттадара Советски Союза кхайкаь инициатива. Цу даькъе чакхдоахаргдолча гӀулакхах цаӀ а лоархӀаш могадьзар дунен тайп - тайпарча районашка, эггара хьалха Европе, кхерамален регионально системаш хьеедга. Бертала аьлча, Варшавский договора юкъе дакъа лоацараш предложени ялар Европе машарен тоаламален ӀалашдарӀа актуальни дехаш дуцнар дукха европейски мехкий совещани чакхъечикха аьлча. Дог гӀоздоал дуниара маллбузен - европейски мехкий кулгалдерча гӀозгарашa из инициатива, дикача оагӀорахьара тӀайийца шалларах.

Европе чӀогӀа машар Ӏалашбара проблема къоастеш, КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева йоахар: «Вайна — яхаа безам тӀаоьш доле лозунг хиннa Ӏеш из. Деш доле кьамаьт мехара лоархӀамеча проблема — эггара юкъеран домашагӀа йолча тайпара Европерча, вешта Европере хиннa а ца Ӏеча... миллионаш болча нахьа кхоаненна юхаяеина йолча проблемах да.

Вайна дезаш европейски халкъаша миллионаш синош дӀадиний йола тайгая юха оттар».

Халкъашта машарш къахьегаш Ӏалашбар, термоядерни тӀом ца хилийтар, химически бактериологически герз дехкар а дӀадакккхар а, кьовсам тӀа доле дешаш переговорий накъоца кьестадар, экономика, Ӏилма, техника даькъе дунен халкъашта юкъе цхьана гӀулакхаш леладелга вӀаштӀехьадаккхар а — иштта да Коммунистически партеи Советски правительстваи могадеш доле машарга бодача новкъа гӀаьла доха практически гӀомаш.

Цхьабакъда, тӀема кхерам кӀана укх сахьате дӀабаланза боацa тоаь, иодагӀча агрессорий кӀалгӀолла, лелаеча тийшача балхашка дӀахо а чӀогӀагӀа фа тьеж Советски Герзашцара Низашта деррига вай халкъа.

Ӏалаьмате дукха нах боарцен доккхий зенаш хилариен котало чах бена йола советски халкъа тешшаме чӀогӀагӀа лаьрхӀа да цӀий мечайзен дола керда тӀемаш дӀахо чийхтаргдоаш хӀама де. Из бакъехьара сийлахь - йоккха уйлах кхоачашьар дукха Советски Союзо кхьча социалистически мехкашта цхьана а машар беза деррига хадарьаша хьалловаш а цӀамкха хӀанд ца душ кьовсам лоаттабу халкъий кхелаш левзадалашта дукхьала, лаьттан тӀа чӀогӀа машар оттабар дуьна.

ФОЛЬКЛОРИ И. БАЗОРКИНА РОМАНИ

Сийлахь-йоккха Октябрьски социалистически революци хиллачул шина йозув а доацаш хиннача нохч-гIалгIай къамо хьалхий бIаьхий поэтически творчество. Цу тIа хьахьекхаб цо ше дукххача бIаьшеренашка хьабена ийкъ, шийна дагаллаьттар, ше догдоахаш хиннача дикагIа йола кховие, из бахьан лоаттабу къонсам. Шоай йоазув хинначул тIехьагIа нохч-гIалгIай халкъа хьахилар шоай художественни, литература. Цо ший юкъ дIайоалайр фольклорагара хIаьта дIахо дегIадера эрсий литература новкъосталца.

ХIара писатела творчестве халкъа поэзе лоацача моттигахи цун лоархIамехи доладош айхха дувзадена да цу творчества халкъаца. Цудухьа писатела творчество ювцача хана из хьахиларех дегIахарен дош къоасталургдац фольклораца дувзадена мара.

Базоркин Идриса дика йовз ше а ший халкъ а даха моттигаш, ший къаман истори, фольклор, бIаьшеренашка цо сатийсар. Цо ший творчестве дика пайда ийцаб халкъа багахбувцамах, цун новкъосталца дIахьекхай ший наха бIаьшеренашка тIалаьтта бохдо. ГIалгIай ширача иллешца хьахьекхаб лоамарочоа тIалаьтта бала, хала вахар, цун дег чура йоагIа гIайгIане оаз, лелхар. Цукца писатела лакхъю ше язъеча момента драматизм.

Шоай дег чура йоагIа уйлаш ялеца, поэтически форме дIаалар наха эшаш хиннад. Лоаман поэзе хоза образ хиларах тарра доладаь ца Iеш, наха дагалаьттар, царна къувлар хьатьохкара а юкъе доаладу романа илли. Халкъа поэзе поэтически образаца Базоркина Турса психики характеристика лу. Илли дог тохадена гIайгIане да. Турса оаз оацача а, мерзоша йиш лекхар. Уйлаш йолхар, бIаргех тIадамаш легар.

Базоркин Идриса романа юкъе доалдадь вож илли доах Хамбора. Из а ва, Турс сацие, романа хьахьокха дуккха хамбараш санна, къе саг. Хамбор чIоагIа теш пайхамарах, цун цхьаккха саг вац, цхьаккха хIама дац, цудухьа бусалбан мехка, туркий мехка, пайхамара беза лаьрхIача мехка вахарах цо лерхI шийна тIалаьттача балех ваьар. Цхьабакъда, шийх мохк болаче доних къамата ди хет кунна. Романа тIа доаладу илли.

Моллама тхона къемата да хьайвадора.
Нанос баьраш кхоачарбарех буьл

Ер да из къемата ди...

Иштта илли доах цхьача Хамбора.

Романа юкъе да лирически мехкарий иллеш. Из ший бахьан доалаш дац, XVIII бIаьшера бусалба ду Кавказа къамашка кхьачача цо магийтанзар дунен вахар дувца иллеш, къаьстта мaIa нах болча довха мехкарий иллеш, цар цIий хьоаху, дог тохадолийт, чхаш. Ислам белеаь мехкараша илли даккхар наха юкъе долаш хиннад.

Романа тIа хьахьекхай дукха халкъа традицеш. Царех цаI а зIамига саг кхийнавий хьамар. Из къаьстта дукха дезаш хиннад мехкараштa, хIана аьлча шоашта зIамига саг хьавоалладаь, иштта кагий нах кхийнабий хьожача эгара тIех ше хьадьокх Калойс. Из везалу мехкараштa, цунна иллеш доах цар. Мехкарий тхьамада эгара къонатIча, эгара говзагIа пандар лакха хоуча Далега хоам бу. Цо екача оазаца илли пая:

Бора араьвиай,
Калой арааьнаа.

Цу иллеца хестаьора калкъа дукхавеза турпал. Цул тIех маIа саг хоастанц хIама дац, хIана аьлча бора хьонахчала, майрала, денала, маьшра символ я.

Базоркина дика аьттув боаладш романа юкъедиккьад халкъа «мехкарий илли» Зорус дIаоалаш да из романа тIа, Из гIайгIане йиш я. ЦIоагIа хоза яйсдаьд ухказа Iаламе хьалаш сега дета чурча балийца. Даьне хоара шиъ йийгара гIайгIа, бакъда ше деина доаш юхадиккхa йиш яцар. «Ашера тIехьа гIийне пандар а лоххаш, цкъа ал соца а соцаш хевгIо илли аьлар Зорус...» ТIаххьа даь сакхийра йоI алха чIенхаш хилара. Юха а хьахадар ший:

Ше уле ше йиккхий сийнача Турка тIа,
Ше уле ше бордай Бешлевана кирте
Цхьа уле йис-м махо дIавоацаргьар,
Цига уле ша-м махо бошоргбар.
Шей корта уле йис хьан ацаргьаргI?
Шей кор чуъ уле ша хьан бошорб-ьоргI?
Ца тоошшехь а тоар хиина Зору але шун,
Ца тоошшехь тоар хиина Зору ала шун.

Романа тIа да саг йоалаеча довкха цхьа илли. Саг йоагIача а йодача а иллеш доахаш хиннад хьалха мехкараша. Цхьадараша нускал хестадеш хиннад, вокхар саг юга зIамига саг хеставаьв. ХIаьта кхоалагIдараша саг юга зIамига саг бегвоахаш хиннад. А. Мальсагова оттайча гIалгIай фольклора шоллагIча тома тIа йоалаьй саг йодача дийхо ашараш. Илли доккх хьалхагIа замей мехкараша. Цар хеставу сат юга зIамига саг, дувц цун дика гIулакхаш. Фусам-мехкараша тIаккха илли оаи маьре йода шоай йоI-йиш хестаеш. Цу тайппара, мехкараша иллешца вIаши къамаьл ду, хеттараш ду. Романа тIа доаладаьд мехкараша шоай йоI-йиша Зору новкъайоаккхаш — маьре йодаш даьккха илли. Лоамашта тIехьашка баьича чубузача маьхаца ийсъю маьре йода Зору ший новкъосташа.

— **Хьадувла мехкарий,**
Илли ала вай.
Малк лоамах чубаза
Ма боалий,
Вай нийсархо Зору
Вай дита ахка ма йоалий..,

йоах мехкараша шоай йоI-йишех.

Дуккхача къамий да дош говза, ира, хьакъал долаш алара къовсаш. Шин даькъа бекъа а белий, вIаши тIех дош ала гIерташ къувс. Укхаза доаладаьд кагийча нахен мехкарашен вIаши даь къамаьл.

Йоккха моттиг дIалоац романа тIа Сеска-Солса тур техача моттигах, нарта Сеска-Солса моттигарча турпалашца лоаттабеча къовсамах долча дувцараша.

Наьрт-оарстхоех долча дувцараш тIа нарташта духьал оттабьб моттигера турпалаш. Наьрт-оарстхоел дикагIа ба моттигера турпалаш: нийсхо йода, тешаме, маьхара, сахкетаме нах ба уж. Шей моастагIашта эгIазвахача хана Сеска-Солса тур техий лоамаш йист тIаюжаю царна. ХIана наха Сеска-Солса тур теха моттиг ялаш лоам ба.

Турпалаш халкъа дукхобезаш хилара теша ду романа тIа Турса ший воIах халкъа турпала Калой цIи тиларо а, «Колой кIантен цун моастагIчо черсий аьласи вIаши дийттача тIойх цхьан кхерам тIехьашка ваьа воI. Эттара хьалха бIаргаш хьалеххача, ший даь цIа а доаццаш, сийна сигален кхерен бIаргабайнача кIаьнка цIи Калой хийла» аьле, ший воIах цIи тул Турса.

Базоркина романа тIа дукха доаладаьд кицаш поговоркаш. Цар тIа меттаьа дуяц хIама, вахарен Iаламен хулча хIамай карттера белгалонаш, тIехьенгара тIехьенга доалаш шарденна хьаькъал. И. Базоркина чIоагIа доза лоархI халкъа кицаш, довца, меттаьара, кIоаргача хьаькъала къамаьл. Цудухьа романе тIа доагIдоагIача доаладеча кицаша дика довзийт душар. ХIаьта цар дика, лоацца хьа ма довзийтий халкъа вахар, опыт, маькарал, вахарабытовой тIулакхаш. Масала, «Ваха моттиг лахалехь лоалахо лаха, «Дийнахь кIерам а сегий, лаха йоалаеш йола сега», «Хьаст лекъачара хий доагIаргдац», «Сиха дехи хий фордах ихайттадац», «Хий а нхадоц массаза цхьаннахьа гIолла» яхача а кхыча а кицаша лоацца, дика кхетавеш хьайовзийт вай общественни Iаламен явленеш.

Базоркина романа тIа доаладаьча халкъа кицаша, предашеша, кхьдараша доккха новкъостал ду автора цо ший халкъо боадол чура ирадалара тIехьа лоаттабьча къовсама никъ хьахьокхара.

Л. ЦЕЧОЕВА,
аспирантка.

МОСКВА. Советски Эскара Центральни театро хьахьекхар «Наьха цIерагIа» яха спектакль. Болгарски драматурга Величко Нешкова пьеса советско - болгарски халкъий доккхадоацача доттагIала хетаяь я. Дувцар 1919 шера портова городе Верне хиача хIама да. Исторически фактайи документайи лерло тIа авторо сурт оттаду Россе хиннача Октябрьски революце влияни тIа-тIа дукхагIа дIаяржаш лаьттача Болгаре революце дуIал хьаллхарча хана. Болгарски коммунисташа хьагучаьлхар правительства министраш, белгтала аьлча, Деникинен Врангелен хIайгвардлейски инаралашта новкъостал де из гIертар, де йиш йолаш мел дола хIама дора эрсий большевикашта новкъостал дара.

Спектакль оттае кийчъяьй болгарски мастерашта режиссера Елда Михайлова, художника Атанас Валянова, композитора Карил Донческа.

СУРТА ТIА: спектакла тIера сцена. Велин Денков — артист Л. С. Кукуляв, капитан Донцов — артист П. Н. Цитрикел.
ТАСС фотохроника.

КЕРДА КНИЖКАШ

Укх деношка Нохч - ГIалгIай книжни издательство ийда а теха эрсий меттала арахьекхад гIорваьнна хиннача чекистах Ушаев Мазлаках Шипулина яздаь книжка. Денал долча большевикех йолча историко - биографически очерка тIа дувц Нохчашкахь Советий Iаьдал оттадеш Ушаева белоггвардейцашта духьал баьча тIеш тIа къонахчал долаш дехьа лоацаш хиларах, керда вахар дохадe гIертача контрреволюционни элементашта, кулакашта, моллашта духьал лоаттабеча хаьача, къизача къовсамах, кулакаш дIабоахаш, колхозаш йоккхаш тIаьттача йоккхийна хиларех. ТIера ца йоалалуш еша дог доагIаш я Ушаев Мазлаках Шипулина яьъь очерк.

* * *

Книжни издательства иштта книжка поэта Гойтаев Амира стихашца «Тешам» яха сборник гIалгIай меттала арахийнад. Книжкина юкъе яхай «Са мохк», «Теккай Ленай со а Москве», «Уйлаш», «Комсомолец» яха а кхыдола а стихотворенеш.

Ч. ЮСУПОВ.

БОЛХ БЕ ЙОЛАЕННАЙ УНИВЕРСИТЕТ

Грозне болх бе йоалаеннай изобразительни искусства университет. Из хьайнйлай Нохч-ГIалгIай изобразительни искусства музее. Живописца духхйбараштa бой йоалица цIен цIай хиннад университет хьоллерах. Иштта цхьаьна занити курсы укхаза. Тайп-тайпара хургья занитей темаш, масала, «В. И. Ленина образ изобразительни искусстве», «Ленински моттигашка гIоала», кхыдр.

Университет хьайнйлача дийнахь «Мишта хетте оаз изобразительни искусства произведенеш» яхача темах занити хилар. Сакъердаме дерра йаьмар музея йоккхагIйолча Iаьман болхлоча З. Н. Антоновас. ЦIи хезза болча художникий — Репина, Серова, Перова, Пластова, кхычар творчествах лаьца дувца дийцар хьахьерен заните.

В. ВАСИЛЬЕВ.

Къахьегама дIаденна вахар

Ххенаа вар Василий да воалаш ннеача хана. Ший да болх беш хиннача «Красный молот» заводе балха вода из. Дай цо новкъосташа безаме тIаьйицар, токара гIоавчалла ваха йитар. Станока уIа хьал ца кхоачаш кегагнта кIаьх гударгаш а аххаш болх бора Василе. Шийна йилла ха хьатIакхачалехьа бокъонца токаралда болх бе Iомалу из. Шахе йодача хана хьогхаме къалье. Массеха шера токарь волаш хул Василий. Цу юкъа цахе хьалхара моттиг дIа ца хедаш чакхвоал из. Цо арахеца моллагIа продукци дика дикал йолаш хулар.

Вай мехка индустриализаци чакхъяьккха йолаьь ха яр из. Цу хана чIоагIа эшаш монтераш. Цига балха хьожаву вIамига саг. Итт шера монтерала болх бу Василе. Цу юкъа электрически тоа чуйиллар цо завода цехашка, тукххача боххлой квартирашка. Ма чIоагIа гIадводар Василий шоай участка электрически лампаш летаеIча. Завода коллективана а боккха кхаъ хулар цунах. ХIана аьлча Васила куьгаша чуйиллача тока цIеношт, кор сийрдадоахар, станокашка болх бойтар.

Мехкадьтта промышленноста эша машинаш вIашагIъеккача цехе опыт йаха электрик эшар. ДикагIвола электрик-монтер хиларах тарра завода дирекце цига болх бе хьожаву Василий. ЧIоагIа чоалхане болх бар бе бийзар. Лаьттан хIалкара «Iаьржа доцуъ» хьаузаийтача машинайта чухнахь тока аьшкельргаш дохка лозар. ЗIамига а гIалат аьлча дукха брак хургья. Цудухьа уйла тIаьхийта, говза бе безар из болх. ХIаьта Василий цу балхах лоархIавера, боабанзар шийх бениш тешам. 33 шу да цо цу цехе къахьега. ДагалоагIа Васильена 46 шу хьалха завода къаьнача болхлочо ший дас Романа цийта яьха «болхлой Iаьлал доладелаьь, хье ца кховеш Даьхенна къальегалахь». Даим хьинаро къальегаш социалистически яхье хьалхара моттиг ледаеш хьавоагIа Василий. Балхаца сакъердалу. цун ший вахар дIадешад Василе. Ший новкъосташта а къахьегамцара безам дIабовзийта лоа цунна.

Тхьо шу хьалхагIа керда цементировочни агрегаташ арахеца йолайир заводе. Из болх Iомабара дукха къахьега дийзар инженерно-технически мугIаречен болхлой. Бокъонца вола говзанча ше хилар гучадаьккхар Василе а. Цо тIехдика чакхдаьхар электрически балхаш. ХIане зунен дукхача мехкаша хоатташи дика дIайишк я «Красный молот» заводе арахеца из предукци.

МоллагIчо а уйла тIалхийта ладувгIаргдолаш сакъердаме дувц Василий Романович Шеховцева завода а, коллектива а вахарах лаьаш. Дай хьехамах паша чакхъяьккхачул тIехьагIа заводе балха вера цун воI. Хlана ший дас болх беча механо-сборочни цехе слесарь ва из, кхычарех тIехьа ца пусаш хьа а хьег.

Завода лакха сийду Василий Романович Шеховцева. Цхьаккха ха дIалхийтац цо сменагIа цаIах, шиъ норма ца йоаккхаш. Цун хулгех чакхъяьнна продукци лакха дикал йолаш хул. Цудухьа тIахьожаш а бац. Василий Романович къахьегача сборочни бригада коллектив Ленински къахьегама вахте латт. 150 процентал кIезагагIа норма яккхац цхьанна а болхлочо. ХIаьта иов. Шеховцев ше баьича 99 шу дузача хана яхе шера план кхоачаьнь а заьна кхычарна хьекхаш а телаш дIахо къахьегаш ва. ВерригIаш яхх саг ва бригаде.

«Коллектива сий — хьа сий» ахача принципах къахьег бригада болхлоша. Къахьегамцарча безамо, барт тайна хилaро, юкъарча гIуллакхо шоайта вIашагIхьерчабу тайп-тайпара семалаш йола нах. Цудухьа лакха я дисциплина, доккхий да доаха толамаш.

45 шу даьнна нов. Шеховцева «Красный молот» заводе къахьега. Чот йоашаш дукха баркалаш кхайкадаьд. Сийлен грамоташ тийнавй цуьна. Деррига цул вахар завода толамашца, коллектива вахарца дувзадена да. Дукха ха йоашаьа дIа-юха теле Ше вьнеела коммунистически къахьетама коллектив яха сийдола цIии еннай слесарий бригада.

Нов. Шеховцева, цунна бIаргагуш балха тIа легIабаьккхача Нишина Вячеслава, Чевола Юре, Осколкoв,Павела, Райхер Владимира, бригадира Анохин Александра коллективе яьккха хоьле я из. Баьчча юбилей гарга ше гIерт цар хьинар айлу, доаха толамаш сехдувл. Юкъера лаьрхIача сменни норма 170—180 процент кхоачалъю барт бачча коллективо. Из да эгара iоагIа дола сегIат.

Н. СОКОЛОВ.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

БАЬЧЧА ВАЬЧА ДЕННА

Шоай керттера доккар лерхI МалгIайнка района Инарыьерча юкъерча школа дешархоша В. И. Ленина юбилейна лертIа хийчо ер.

Школе дIачу ма ваьлинга а гуш да укхаза цу дешa йоаххе сига. КIезига къаьхьйтадаш дешархоша хьекархой кулгаша кийчдьача стендашта материалаш Iадамча. Уж дaт «В. И. Ленина бераьа», «В. И. Ленина ьъона шерашъ», «В. И. Ленин — баьчча хьаьв.

Школаш коридора чу хьаттеха доаха В. И. Ленина вахара гIулакхаш дувца картинаш. ХIара классе да баьчча вахар дувца стендаш. Уж дешархоша шоаш кийчдаьд. Дукха мероприятеш чакхйоях школе баьчча юбилейна хетаьь. КIирах цкъазза хIара классе Ленинах доле книжкаш деш. ТIаккха уж дувц, сочиненеш язъю. Ленински тематикак диспуташ ю, сборы кийчъю, юкъамарча классашкарча дешархошта лаьрхIа утренникаш чакхйоах.

Школе я Ленински класс. Из фу класс я аьлча, цу чу дика бокъо дикагIйолча классага мара цадац. Дика дешарал совгIа, тIехдика дисциплина йолаш, хьихаме хила езд из класс. Цу чу дешa бакъо яккхара къовсам лоаттабу хIара класса дешархоша. ХIаьта Ленина юбилей дикача толамашца чакхъбахе яьнна денкараш тIаьйнад ерригача классаша. ХIанъ уж кхоачалеш ба Инарыерча школа дешархой.

М. КАРТОЕВ.

ХАОТТАМ

Тхьан республикe гIолла Грозни юкъ-юкъe йоачан а хулаш, цхьацайолча моттигашка дохк а доаллаш, ше а бyллaш, къулбамалхбоалехьара гIаьххьара боарамe мух а хьекхаш ха хила а фегара температура республикe гIолла 2 градус шелагара 3 градус йIовхалга кхоачаш. Грозне I—3 градус йIовхал йолаш хила а тарлу. ДIахорча шин денни буси ноагIо моркхаш а йолаш, цхьацайолча моттигашка ляьгIо лоа а деллаш, дохк а доаллаш, кIезиг-дукха ше а буллаш, малхбоалехьара сIийло, гIаьхьа боарамгa кхоачаш мух а хьекхаш ха хила а фегара температура бийсашка I—6 градус шелал йолаш деношка 3 градус шелагара 2 градус йIовхалга кхоачаш хила а тарлу.

Метеостанци.

ГАЗ ЧУЙИЛЛАЧА КВАРТИРАШКА ВАХАЧА НАЬХА

ТЕРКАМГА!

Температура дIаьхха чIоагIа шелаьча йIовхлуш хиларца а мух хьекхарца а духаздинна ерига газ дегo ца а йоалаш, духаме Iанараш еза а ухийтиц хетараш де тарлу тунгилгаш чухерцерах, муха чухьуовабарах, тревожаш терко йоацаш хиларах.

Къаьстта уйла тIейохийташ лелалаш газови прибораш лотаеча хена меттел, цар болх беча хане а.

Верашка кулгаш ма детийта газовой прибореx.

«Грозгоргаз» трест.

Доазол дехьара

Юбилейна хетаяь

ПАРИЖ. Сен-Дени яха парижски пригород. Жерар Филиппа цIерагIа театр советски французски байракхашца лега да. ВIаьш нах баьхкаб укхаза В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаьча торжественни собране.

Ше къамаьл деча хана «Франция — СССР» яхача ассоциаци вулгакхоех цхьаннe, французски коммунистически парте Политбюро члена Ролан Леруас белгаладаьккхар империализма лоаттабаьча къовсама Россе революционни низаш вIашагIтохача Ленина хьадц даьхьа. Ленин, аьлар цо, — дунен тIа эгара хьалхара социалистически пачхьалкхе хьалъо. Ленински хьехама лоархIам Iалаьмоте боккха ба. Вайна бIаргагу социализма наькъа тIа баьннача мехкараа гIдаьнна хIамаш.

Р. Леруас гулбеннараштa дийнар эмиграце волча хана французски В. И. Ленина вахараха гIулакхехи, болхлошца цо вIаштIаггIоттоаларах, Франце цо лаьча балхий хьакъехья.

ДАМАСК. «Ленина Iарбий Малхбоален» — укхаза цу темах лаьца лекци йийшар Сирийски коммунистически парте Политбюро члена Захир Абдаль Самада. Лектора дийцар Малхбоален халкъий кортамукъален болама ленински хьехамо аьча ванинех, ма дора белгалъяьхар цо катийча халкъий кхелаш юкъаш йола лоархIамегIара проблемаш хьехаю В. И. Ленина произведенеш.

МОНТЕВИДЕО. Уругвая къахьегамхой Къаман конвенто (НКТ) — 400 эзар член шийна мугIараштa юкъе лоацаш йолча мехкарча эгара йоккхагIча профсоюзни организаце — дакъа лоацаргла В. И. Ленин ваь 100 шу кизар деадеча. Цу къакъехьа решени тIаьйцай НКТ секретариато.

КОЛОМБО. Укхаза хьайнилай В. И. Ленина вахаран гIулакхаштеи хеталаьча суртйи картинайи йоккха выставка. Из вIашагIтехай цейлоно-советски доттагIала йига.

Выставка хьеллара хеталь хиннача церемоне ше къамаьл деш цейлонски столица мэра Винсент Перера аьлар, дунен тIарча беррига наха, политически хоастам моллагIча тайпара болаш цоаш бале а, чIоагIа мах бу алламе легIайоалеча В. И. Ленина даьцача доккхача дакъа.

(ТАСС).

Лоацца

ФРГ столица хьайнилай «СССР фотографешна» яха АПН-о вIашагIтехa выставка. Шоай дикагIа дола балхаш хьоцна оттадаьд эгара чIоагIа цIи хезача советски фотоискусства 120 мастеро. Экспозицена юкъе къаьстта белгалйоаккх Владимир Ильиц Ленина образ, цун сийлахь-йоккхий идеяш кховчеьннарах дола дувцар.

«Бонн - сентера» художественни кулгалхоча доктора Хаммера выставка лаьхха шах а беш, белгаладаьккхар, из чIоагIа наьхa теркам тIеозаш хилар.

Бонн,
(Телефонаца).

* * *

ТРИПОЛИ, 20 январь. (ТАСС). ЛНА агентства беча хоамагIа, Ливийски Iарбий Республика Революционни совето арадаьккхад къаман оборона совет вIашагIйолалара хьакъехьара указ. Совета председатель во революционни совета председатель а ливийски герзашцарча низий гIаьйнокомандующи а вола Муаммар Каддафи.

Еррига фронта йIоаххьа американо-сайгонски бIуна позиций тIа-тIа чIоагIагIа лета бу Къулбехьен Вьетнам мугIараккхара хьекъа герзашцарча низай отрядашка. Баьча тIена итогаш еш, Кортмугъалеа кепайоазон агентства хоам бу, дIадахача шера Камбу яхача алаха цхьан провинцие бийнен чоацаш ель моастагIчун 1800 гарета салтеи эпсари хьалбрах, 25 тIенa машина тIоа бургбоацача ыкха, 5 тIена кема хе чу даийта хилaрах.

* * *

БУЖУМБУРА, 20 январь. (ТАСС). Шу хьалхагIа духхьалха вехийтача советски бархI доро болх дIабоалабар Бурунди Республика госпиталашка. Цу юкъа цар медицински новкъостал даьд цу шеранa вахача 72 эзар сага.

Iаьмий нах кхиннакат а юкъе волаш болча советски медицина толаме къовсам лоаттабу баьча массах кхоьн ахи малярия сага 40 эзар мара ца кхоачача цу къоаллача легIвуача мехкарча лазархошца. Дарба дайта хIана уж болча ух Руанде, Конгон Танзанен лоаллахарча провинцешка баха нах.

Софейски электротехнически техникумера дешархой. Укх тIехьарча шерашка итташ керда техникумаш вузаш яхьай Болгаре, дукха эзараш специалисташ кийчбаьб халкъа бовхама тайп-тайпарча доакъоашта.

ВТА—ТАСС сурт.

СОЦИАЛИЗМА МЕХКАШКА

БЕРЛИН. Лакха производственни хьокхамаш Iалашдеита — из дош да ГДР городашка кIаьн чакхъяьлаш латтача пергIатаче немецки профсоюзий Объединене юкъаьнцарча организацей отчетно - хоржаний собранеш теркаяа юкъмоттиг латтар.

Республикера 7 миллион къахьегамхо юкъе лоацаш йолча ГДР профсоюзаша доккха дакъа лоаш социализм хьалъеча.

Берлински радиоламповои завода болхлой отчетно-хоржамий собране къамаьл хилар дунеи стандарташа ма яххара йола продукци арахецара захьен дикагIен ехагIен кхоачашьяра хьакъехьа. Цу предприятие 85 производственни коллектива социалистически вхь йоарьжаьй В. И. Ленин ваь 100 шу дизара сийна.

ПРАГА. Юрта кооперативни строй котъялар — социализм къаьнона Чехословаке Коммунистически парте лаьхача эгара доккхагIа долча толамех цаI ба, аьлар юрта бовхамен продовольстваи гIулакхашта йолча федеральни комитета министра председатела К. Бодас кхнча мехкий корреспонденташта яьча пресс-конференце ше къамаьл деш. ХIанз кооперативаш юрта бовхаме эгара тоамагIа йола сектор в, белгаладаьккхар министра. Производстве лаккаргIа йола результаташ Iаламъелга вIашгIехьдоах цар.

К. Бодас белгаладаьккхар, 1960 шу юрта бовхама аьтту болаш хиина хилар. Керттерча юртбовхама культурай лакхе тьувкъам кхебаьб.

Къаман доходах 10 процент совгIа яр хIанз юрта бовхамо тел. Цига болх беш ба мехкарча къахьегалургдоча нахах 25 процент. Укх тIеххьарча 20 шера дукха товираш гела дакъе а хинна дIаеттай юртбовхаме производства.

БУХАРЕСТ. Румынски столица сиха легIайоагIча промышленни центраца Питештеца юазайолийтача 100 километр йIаьхача автострада хьаллара дакъа диллa даьннад Румыне. Мехка дукхьамха юлача цу автострада шоллагIа дакъа диллa долахаьа.

ГАВАНА. Артемиса муниципальни округа (Куба) къулбехьене банановы плантаци хьеш латт. Йурув теха бIаь совгIа гIув ваххий, хий деха канзлаш даьхад, водопроводаш йохкиш, шоссейни наькъаш доххаш латт. Плантаци хIанз 230 гаргга кабальерий (1 кабальерий 13, 43 гектара нийсса я) дIалоицаш а шера совий 143 эзар курс лург а я. ХIаьта кхстта 400 кабальерега дIаккоачам шорбургйолаш а шера банаций 2 миллион совгIа курс лургйолаш а я из.

(ТАСС).

ГОРОД ГРОЗНЕ КЪАХЬЕГАМХОЙ

ТЕРКАМГА!

Нохч-ГIалгIай Респотребсоюза Грознински горкоопторге концессионна маьхах цхьан килограмма 2 сом 30 капекте долаш дулх деха тикашка:

Тика № 1 — Мира улицагIа,
Дулха павильон — Центральни рынке.
Тика № 2 — Ленина улицагIа, 37.
Тика № 6 — Красноармейски улицагIа, 71.
Ларек — Катаямерча базар тIа.
Ларек — 38-ча участке,
Ларек — Кирова кIерагIча поселке.
Ларек — Черноречье.
Ларек — Октябрьски районерча (2-гIа участке.
Ларек — Березкина юхе,
Тика № 7 — Заводской районе.
Ларек № 14—2-гIа колхозни рынке.

Грозненски горкоопторг.

ЛадувгIа, хьажа

РАДИО
20 январь

6.30 — «Юрта Iуйре» (гIалгIай меттала). 6.45 — Ашараш. 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.20 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.30 — Передачай программа. 7.35 — Москва. 8.15 — «Сердало» газете обзор. 8.25 — Революце иллеш ашараш. 8.45 — «ХIанз къамий культураш легIаяхкарах» йола беседа (нохчий меттала). 9.00 — Москва. 16.00 — Передачай программа. 16.05 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.20 — Юрта бовхама болхлошта йола концерт. 16.40 — Керда зормаш (нохчий меттала). 17.00 — Москва. 18.00 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.15 — Ашараш. 18.25 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 18.40 — Москва.

ТЕЛЕВИДЕНИ
20 январь

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Кох тIера оалазараш лелaдерина итгаш ю (нохчий меттала). 18.25 — Ленински къахьегама вахте (гIалгIай меттала). 18.40 — Телевизиони кердaдараш (гIалгIай, эрсий меттала). 19.05 — Юртбовхама знаней пхоала. ВIаьсти дIале лакхара дикал йола фу. 19.40 — Дунен халкъашта юкъера обозрени (нохчий меттала). 19.55 — Шоана, бераш. 20.15 — Сег. общество, закон. 20.45 — «ДоттагIийн шераш» яха художественни фильм (хьалхара сери). 21.50 — Передачай программа. 21.55 — «Летит я калейдоскопе» яха телевизиони фильм.

ТЕЛЕВИДЕНИ
21 январь

18.00 — Передачай программа. 18.05 — Баскетбол. 1/4 Европейски чемпионий кубок. ЦСКА (СССР) — «Црвена звезда» (Югославия). 19.00 — Украина художникий творчестве Ленин (нохчий меттала). 19.20 — Телевизиони кердaдараш (нохчий, эрсий меттала). 19.50 — Хоамаш. 19.55 — Шоана, бераш. 20.05 — Городе йах бахе кIенош хьалле яьнна цхьа закхачик ва. 20.25 — Передачай программа. 20.30 — «ДоттагIийн шераш» яха художественни фильм (шоллагIа сери). 21.40 — Илалейн халкарен. Пачхальхалкхи нохч-гIалгIай ансамбла концерт.

Нохч - ГIалгIай АССР Министрий Советерча кепайоазон тIа пачхаьлкхен къайлечаш лорара управлене кепайоазон гIулакхашта йолча управлени, республикански газетий редакцеша, радиовещани телевидени комитето, книжни издательства, «Грозненский рабочий» яхача издательства И. Н. Заболотне цIерагIчен типографеша чIоагIа бала а хеташ водам бу кепайоазон тIа пачхаьлкхен къайлечаш лорара управленче начальникага Лысенко Владимир Дмитриевичага, цун дезалга, гергарча нахага ба боацаш йоI

ЛЕНА
кхалхарах.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозний, Ленина урам, 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора—3-44-00; редактора зам. — 3-39-11; белхало хьаькам секретара — 3-34-30; партийни оалареи, культурай, промышленностан отделий — 3-42-30; Юрта бовхамий письмойи отделий— 3-42-28.

«Грозненский рабочий» издательстви типографи. Революци проспект, 7/84.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-00; зам. редактора—3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни, культуры, промышленности — 3-42-30; сельского хозяйства и писем — 3-42-28.

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84.

СФ05018. Заказ № 340.